

Dorthe Thoresen

«Jæ var så typisk huddørning for jæ sa jo huddærn»

En sosiolingvistisk studie av talemålsvariasjon
blant unge i Hurdal

Masteroppgave i nordisk for lektorstudenter
Mai 2023

Dorthe Thoresen

«Jæ var så typisk huddørling for jæ sa jo huddærn»

En sosiolingvistisk studie av talemålsvariasjon blant
unge i Hurdal

Masteroppgave i nordisk for lektorstudenter
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Formålet med denne studien har vært å se nærmere på språksituasjonen blant ungdom i Hurdal kommune. Her inngår konkrete språklige realiseringer og hvilke holdninger de har til egen dialekt, og også talemålsvariasjon på østlandsområdet for øvrig. Ved hjelp av fire yngre informanter fra Hurdal har jeg forsøkt å antyde deres tanker om språklig variasjon. Jeg presenterer også det språklige repertoaret til to eldre hurdølinger, som nærmest fungerer som «bakgrunnsempiri», for å kartlegge hvordan dialekten *har vært* og hvordan den kan ha forandret seg gjennom flere generasjoner. Med andre ord gjenspeiler de tradisjonsdimensjonen ved hurdalsmålet. Teorier om språk, tilhørighet og identitet er også sentrale holdepunkter i drøftingene mine. Avslutningsvis ser jeg nærmere på de språklige forholdene og informantenes oppfatninger av språk, i lys av Oslo og oslomålets påvirkning på dialektene i utkant av hovedstaden.

Det empiriske datamaterialet mitt er hentet fra totalt seks intervjuer. Jeg har gjennomført to kortfattede intervjuer med to eldre hurdølinger (sekundærinformanter), for å deretter gjennomføre fire dybdeintervjuer med fire unge hurdølinger på henholdsvis 17 og 18 år (hovedinformanter). Alle ungdommene er oppvokst i Hurdal, hvor tre av informantene også var bosatt i bygda ved intervjutidspunktet. Siste informant bodde på et tettsted nært Hurdal på intervjutidspunktet. Det metodiske designet mitt er todelt, da jeg har kombinert kvantitativ og kvalitativ metode. Den kvantitative delen av analysen gir meg et tilstrekkelig bilde av talemålsvariasjonen blant ungdommene, mens den kvalitative analysen gir en dypere forståelse for informantenes subjektive erfaringer, som også kan si mer om samfunns holdningene om språk og språklig variasjon.

Resultatene mine viser at det er en talemålsvariasjon mellom unge hurdølinger sitt språklige repertoar, som også tidvis skiller seg fra tradisjonsdimensjonen ved hurdalsmålet. Det kan se ut som den foregående *standardiseringsprosessen* på Østlandet preger språkmiljøet i Hurdal, da ungdommene veksler mellom tradisjonelle og mer modifiserte talemålsvarianter, noe som videre kan sees i tråd deres personlige tilknytning til Hurdal. Språkholdningene og oppfatningene deres kan sees i sammenheng med en *bredt-fint-dikotomi*, da de benytter oslomålet som målestokk når de snakker om egen og andres dialekt. Samlet viser informantene toleranse for språklig variasjon, samtidig som enkelte informanter fortalte under intervjuet at de ønsker å holde på dialekten de er oppvokst med, siden den har en betydning for deres personlige identitet.

Abstract

The purpose of this study has been to take a closer look at the language situation among youth in Hurdal municipality. This includes both linguistic character and the attitudes they have towards their own dialect, and also dialect variation in the Norwegian eastern region in general. With the help of four young informants from Hurdal, I have illustrated their thoughts on linguistic variation. I also present the linguistic repertoires of two older ladies from Hurdal, which serves additional evidence to map how the dialect has been and changed over several generations. They present the traditional dimension of the dialect in Hurdal. Theories of language, belonging and identity is central points of reference in my discussions. In conclusion, I take a closer look at the linguistic conditions and perceptions in dialect-areas close to Oslo.

My empirical data material is taken from total six interviews. I have had two brief conversations with two older people from Hurdal (secondary informants), and then accomplished four interviews with four younger participants, aged 17 and 18 (main informants). All the main informants were brought up in Hurdal, and three of them also lived there at the time of the interview. The last informant lived in one of the neighbouring areas to her hometown. My methodological design is twofold because I combine a quantitative and a qualitative method. The quantitative part of the analysis gives me a picture of the linguistic variation among young people in Hurdal, while the qualitative analysis gives me a deeper understanding of their subjective experiences of language, which also can say more about the collective attitudes about language and linguistic variation.

My results illustrate a variation between the linguistic repertoire of youth from Hurdal, which also differs from the traditional dimension of the dialect in Hurdal. It may appear that the standardization process in the eastern part of Norway is affecting the linguistic conditions in Hurdal. The young people alternate between traditional and more modified varieties, which say more about their personal connection to Hurdal as a hometown. Their language attitudes can also be seen in the context of a broad-fine dichotomy because they use the dialect in Oslo as a contrast when they talk about their own and other people's dialect. Overall, the informants show tolerance of linguistic variation, but some of the informants also want to stick to their own dialect, because it has something to say for their identity.

En stor takk til ...

Den første jeg ønsker å takke, er min dyktige og engasjerte veileder professor Stian Hårstad, som har vært tilgjengelig nærmest 24/7 og vist engasjement for prosjektet mitt gjennom hele masterprosessen. Det har vært en fryd å jobbe sammen med deg. Og tusen takk for utenkelig rask respons på e-post, og ikke minst tusen takk for skikkelig god hjelp med språkpirk!

Videre ville ikke prosjektet vært mulig å gjennomføre uten informantene mine. Dere har vært åpne og villige til å fortelle om dere selv og relasjonen dere har til hjembygda deres, tusen takk!

Familien min har vært viktige støttespillere gjennom hele prosjektet. Jeg vil særlig takke bestemor og Kjell Arne Smedbakken, som stilte hjemmet sitt til disposisjon, slik at jeg fikk gjennomføre intervjuer i hjertet av Hurdal. Jeg vil også takke min kjære søster, som har vært til stor hjelp under hele prosessen med masteroppgaven.

Sist, men ikke minst, vil jeg takke alle kjente og kjære som har vist interesse og nysgjerrighet for prosjektet mitt. Og en spesiell takk til det flotte tospannet mitt, Anna Mogen og Andrea Sandengen. Tusen takk for daglige «dype samtaler» og motiverende ord, og for at dere alltid stiller opp uansett hva det gjelder! Uten dere ville ikke tiden i Trondheim vært den samme. Jeg vil også takke kollektivjentene mine, som har vært ivrige på å diskutere språk og fundere rundt hurdalsmålet sammen med meg, til tross for egne travle studiehverdager. Jeg er veldig takknemlig over at dere har holdt ut med en språknerd som meg!

Trondheim, 15.05.2023
Dorthe Thoresen

Innhold

Del I: Introduksjon	1
1 Innledning	1
1.1 Problemformuleringer	1
2 Hurdal - sted og språk	3
2.1.1 Geografisk plassering, historie og sysselsetting.....	3
2.1.2 Næringsliv og samferdsel.....	4
2.2 Hurdalsmålet sin plassering i det norske dialektlandskapet	5
2.2.1 Pronomenformer.....	6
2.2.3 Trykkplassering i importord	6
2.2.4 Substantivformer.....	6
2.2.5 Vokalisme - vokalsenking	6
2.2.6 Andre tradisjonelle dialekttrekk.....	7
2.3 Oslo som regionalt senter.....	7
3 Teoretiske funderinger	8
3.1 Tidligere forskning om talemålsutviklingen på Østlandet og Romerike.....	8
3.1.1 Ellen Skolseg (1994) om romeriksmålet.....	9
3.1.2 Karoline Marie Rasmussen (2020) om eidsvollsmålet.....	9
3.2 Språket som identitetsmarkør	10
3.2.1 Språk og tilhørighet.....	10
3.3 Folkelingvistikk og selvrapportering av språk	11
4 Metodisk utgangspunkt	12
4.1 Valg av metode.....	12
4.2 Rekrutteringen av de eldre hurdølingene	13
4.3 Rekrutteringen av hovedinformantene	15
4.4 Gjennomføring av intervjuene.....	16
4.5 Refleksjoner i etterkant av innsamlingsarbeidet.....	17
4.6 Analysemetode - transkripsjon av datamateriale	18
Del II: Analyser	21
5 Bakgrunnsempiri – det språklige repertoaret til to eldre hurdølinger	22
5.1 Språklige realiseringer og tendenser	23
6 Språklige variabler	25
6.1 Hva legges i termen språklig variabel?	25

6.2 Valg av språklige variabler	25
7 Portretter av hovedinformantene	28
7.1 «Eva».....	28
7.1.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer	28
7.1.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger.....	29
7.2 «Terje».....	32
7.2.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer	32
7.2.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger.....	33
7.3 «Nora»	36
7.3.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer	36
7.3.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger.....	37
7.4 «Sigrid».....	40
7.4.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer	40
7.4.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger.....	41
7.5 Tendenser i den språklige variasjonen.....	44
8 Sammenfatning - jakten på forklaringsfaktorer.....	45
8.1 Topostatisk versus topodynamisk personlighet	45
8.2 Oslo og oslomålet som drivkraft for dialektutviklingen	46
8.2.1 Standardisering av talemål.....	46
9 Avsluttende betraktninger.....	49
Litteraturliste	51
Masterarbeidets relevans for lektoryrket	55
Vedlegg	57

Del I: Introduksjon

1 Innledning

En av informantene i dette masterprosjektet sier: «Jæ var så typisk huddørling for jæ sa jo huddærn», som gjenspeiler avhandlingens tittel. Men hvem er egentlig de som kommer fra Hurdal, og hva karakteriserer språket deres? Sier de *dem*, *dom*, *døm* eller *di*, og hvorfor gjør de det?

Med denne masteravhandlingen ønsker jeg å kartlegge språksituasjonen blant ungdom som er oppvokst og bosatt i Hurdal kommune. I betegnelsen *språksituasjon* inngår ungdommenes faktiske språklige realiseringer og strategier, samt deres holdninger til egen og andres dialekt. Prosjektet har som formål å få et bilde av talemålsvariasjonen mellom unge hurdørlinger sitt språklige repertoar, for å videre kunne beskrive hvilke språklige tendenser datamaterialet viser. Med andre ord har det empiriske materialet mitt dobbel informasjonsverdi, da jeg kombinerer registrert variasjon og rapportert variasjon (Akselberg, 2008, s. 141). Det empiriske datamaterialet mitt omfatter totalt seks intervjuer med fire ungdommer og to eldre informanter. Jeg valgte å rekruttere to eldre hurdørlinger til prosjektet, da deres språklige repertoar forsøksvis kan skissere tradisjonsdimensjonen ved hurdalsdialekten.

Hovedmotivasjonen min for å undersøke talemålsvariasjonen i Hurdal er først og fremst at regionene på Romerike nærmest er et urørt dialektområde innenfor nyere sociolingvistisk forskning, som angår talemålsvariasjon. I dag blir østlandsdistriktet regnet som et område i hyppig utvikling, da folk fra mer rurale strøk gjerne blir påvirket av talemålet i Oslo. Rent geografisk ligger Hurdal til dels for seg selv i Oslos periferi, men befolkningen er på ingen måte isolert. På bakgrunn av dagens økte mobilitet, som blant annet innebærer at flere hurdørlinger går på skole og jobber utenfor bygda, er det sannsynlig å tro at innbyggerne blir påvirket av de mer urbane omgivelsene rundt seg. Dessuten har jeg personlig tilknytning til Hurdal, da jeg er oppvokst i én av nabokommunene, nærmere bestemt Eidsvoll. Jeg har tilbragt mye tid i Hurdal og har familie som bor i bygda.

1.1 Problemformuleringer

For å kartlegge språksituasjonen i Hurdal har jeg gjennomført to kortfattede intervjuer med to eldre hurdørlinger, samt fire dybdeintervjuer med fire unge hurdørlinger på mellom 17–18 år. Hovedmotivasjonen min for å samle inn datamateriale på denne måten er at jeg har en antagelse om at ungdommene i Hurdal har et varierende språklig repertoar, og at dette kanskje skiller seg fra dialekten hos den eldre generasjonen. Videre anser jeg mulig påvirkning fra Oslo og bymålet som avgjørende for talemålsvariasjonen, da hurdørlinger antagelig får språklige impulser fra mer urbaniserte områder, slik som Oslo er.

Med hensyn til at jeg kombinerer rapportert og registrert språk for å undersøke talemålsvariasjonen blant unge fra Hurdal, samt at jeg har valgt å skissere det språklige repertoaret til to eldre hurdørlinger, er analysen min bygget opp av flere deler. Først vil jeg

presentere de språklige tendensene datamaterialet fra intervjuene med de eldre illustrerer. Deretter vil jeg se nærmere på hovedinformantene sine språklige realiseringer, hvor jeg vil kvantifisere deler av det empiriske materialet. Her vil jeg også presentere ungdommenes holdninger om blant annet Hurdal som hjemsted, hurdalsmålet, hurdølinger generelt og oslomålet.

Jeg har utarbeidet følgende problemformuleringer:

- I. Hva karakteriserer talemålet til ungdom fra Hurdal og hvilke oppfatninger har de til egen dialekt og språklige variasjon i nærmiljøet for øvrig?*
- II. Hva kan forklare informantenes språklige variasjoner?*

2 Hurdal - sted og språk

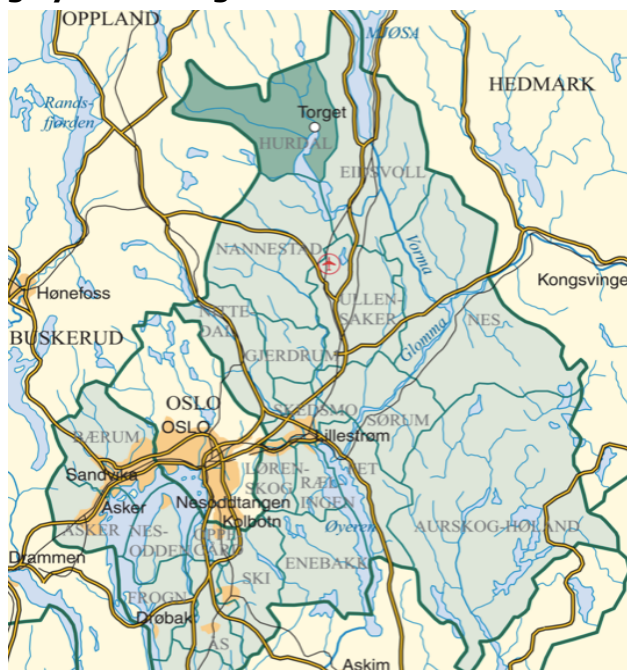
*Omkranset av åser og fjell - så trygd
ligg du så fager mi eiga bygd
Det blinker i sjøer og lyser i vand.
Ja, Hurdal du vakreste bygd i vårt
land.
(Georg Ruud, I. Tvester, 1973, s. 58)*

Formålet med dette kapittelet er å kaste lys over bygda og språksamfunnet Hurdal. Her vil jeg først se nærmere på kommunens geografiske plassering, for å deretter skaffe et historisk overblikk, samt et innsyn i bygdas næringsliv og samferdsel med nærliggende tettsteder. Derneft vil jeg presentere dialektologiske trekk for å skissere kjennetegn ved tradisjonelt hurdalsmål. Dette vil etablere et historisk og dialektologisk bakteppe, som vil være hensiktsmessig før jeg skal se nærmere på og analysere egen empiri. Her er det flere detaljer som må utelates, men forholdene som trekkes fram i dette kapittelet vil forsøksvis kunne gi et tilstrekkelig bilde av dagens språksituasjon. På bakgrunn av Hurdals korte avstand til Oslo, og hurdølingenenes sosiale og språklige kontakt med osloboere, vil jeg beskrive hva som kjennetegner oslomålet i kapittel 2.3.

2.1 Geografisk og samfunnsmessig overblikk¹

2.1.1 Geografisk plassering, historie og sysselsetting

Hurdal kommune ligger lengst nord i regionen Romerike i Viken fylke, og strekker seg over 285 km². Kommunen var en del av gamle Akershus fylke før fylkessammenslåingen i 2020. Kommunegrensen går fra midten av Hurdalssjøen og oppover åsene mot Toten. Hurdal kommune sitt administrasjonssentrum ligger plassert ved den nordlige delen av Hurdalssjøen. Hurdalssjøen strekker seg over 33,7 km² fra Knai i nord til Steinsgard i Nannestad i sør. I nord grenser Hurdal kommune til Vestre Toten og Østre Toten kommune, i øst til Eidsvoll kommune, i sør til Nannestad kommune og i vest til Gran kommune. Åsene rundt Hurdal strekker seg også nordover mot tettstedene Feiring og Minnesund. Hurdal kommune omfatter også søndre del av Totenåsen i nord. Utover det er Hurdal omkranset av store mengder ubebygde areal, blant dette 235 km² med skogsområder.

Det mørkegrønne området markerer Hurdal kommune. Kartet viser også naboområdene og avstanden til Oslo.

¹ Der referanse ikke er oppgitt, er kildegrunnlaget hentet fra Statistisk Sentralbyrå eller Hurdal kommune sin nettside.

Per 4. kvartal i 2022 var det om lag 3000 innbyggere i Hurdal. Alt tyder på at befolkningstallet vil øke i årene framover, da det blir bygd flere eiendommer nær kommunens administrasjonssentrum i dag. Majoriteten av beboerne i Hurdal er bosatt i eneboliger. Tilbake i tiden delte naturen bygda inn i flere boliggrender, noe man kan se spor av i gård og husbebyggelsen i dag. Som følge av dette er Hurdal tynt befolket. Fra gammelt av beveget innbyggerne seg fra gård til gård og mellom grendene ved hjelp av gå og rideveier (Morten, 1977, s. 11).

Hurdal er delt inn i ulike distrikter, som alle omkranser kommunens administrasjonssentrum Torget/Brustad. I området rundt Torget bodde det ca. 800 innbyggere i 2015 (Askheim & Thorsnæs, 2022). Prestegårdshagen på vestsiden av nordenden av Hurdalssjøen utgjør et av de større boligdistriktene i kommunen. Det er også botetthet i Skrukkelia, vest for Torget.

I Hurdal finner man også Norges første miljølandsby, som utgjør en av de større boliggrendene i kommunen. Hurdal økolandsby ligger omkranset av skogsområder sør for Hurdalssjøen. Landsbyen er tilknyttet Gjøding gård, hvor det blant annet blir dyrket økologiske råvarer, slik at beboerne i størst grad kan være selvforsynte. Boligområdet tiltrekker seg innflyttere fra andre deler av Norge, og også fra andre nordiske land, da folk flytter hit på bakgrunn av et kollektivt ønske om å leve mest mulig bærekraftig.

Det er flere av innbyggerne i kommunen som jobber i Hurdal, men det har de siste årene blitt mer vanlig å pendle ut av bygda for å jobbe, på grunn av kort avstand til større tettsteder som blant annet Eidsvoll, Nannestad og Jessheim. Nyere tall (2022) viser at om lag halvparten av innbyggerne i Hurdal jobber i andre kommuner. En stor andel jobber i Oslo. Hurdølingene som pendler til hovedstaden bruker ca. én time, ved hjelp av buss og tog fra Eidsvoll Verk stasjon. Utover det jobber mange i Ullensaker kommune og på Oslo Lufthavn Gardermoen, da flyplassen er i kort avstand til bygda. Gardermoen blir regnet som en av landets største arbeidsplasser i dag. Fra Hurdal er det ca. en halvtimes kjøretur til Oslo Lufthavn. Det er også flere som arbeider i Eidsvoll kommune. Tall viser imidlertid at ca. 400 personer pendler inn til Hurdal for å jobbe.

2.1.2 Næringsliv og samferdsel

Hurdal har tradisjonelt hatt glassverkproduksjon og skogbruk som viktige næringskilder. Hurdal verk, som ligger nord for bygdas administrasjonssentrum, ble brukt som glassverk fra 1755 til 1895. Da glassverkproduksjonen startet, var det utfordrende økonomiske tider i Norge, som resulterte i at den dansk-norske kongen ønsket å produsere glass og jern for å etablere en inntektskilde for befolkningen og staten. Glassverket ble etablert i Hurdal, ettersom bygda var omkranset av skogsområder som ikke ble utnyttet. Hurdal verk produserte glassvinduer, men det ble også laget andre gjenstander som lysekroner, vaser og drikkeglass. Glassverket i Hurdal ble landets største omkring år 1800, med rundt 300 arbeidere (Morten, 1977, s. 53-55). I dag brukes gamle Hurdal glassverk som lokale for Hurdal Verk folkehøgskole.

For å utnytte skogområdene som omkranser bygda, har skogressursene vært en viktig næringskilde over lang tid. Det opprinnelige skog og trelastforetaket Mathisen Eidsvold Værk har gjennom mange år eid store deler av skogområdene i Hurdal og i andre nabokommuner. I 1994-1995 ble virksomheten overtatt av Moelven Industrier. Foretaket

heter i dag Moelven Eidsvold Værk, og de jobber fortsatt med eiendoms og utmarksforvaltning.

I tillegg til at Hurdal er en hjemkommune for mange, har bygda blitt en etablert hyttekommune med om lag 700 hytter (2022). Disse tallene øker stadig, da det ligger et stort utbyggerpotensial i Hurdals urørte skogsområder, og dette belyser til at Hurdal både en hjemkommune, og også et rekreasjonssted for mange.

Når det gjelder skolemulighetene i kommunen, er det en 1-10. skole i Hurdal, med ca. 300 elever. I skolebygget finner man også kommunens kultursenter med kino, folkebibliotek og flerbrukshall. Etter fullført grunnskoleopplæring er ungdommen nødt til å søke videregående opplæring på en videregående skole i én av nabokommunene. Eidsvoll videregående, Nannestad videregående og Jessheim videregående regnes alle som nærskoler for dem som bor i Hurdal. Utover det har kommunen flere kulturtilbud for alle aldersgrupper. Frivillighetens hus driver blant annet Hurdal fritidsklubb for unge mellom 13-17 år, hvor ungdom kan møtes utenfor skoletid for å blant annet spille spill. Hurdal skisenter utgjør også et møtepunkt for hele familien. Idrettslaget i bygda arrangerer også årlig en av de store begivenhetene i bygda, nemlig spark-VM, som ble arrangert for første gang i 2011.

2.2 Hurdalsmålet sin plassering i det norske dialektlandskapet

I denne delen har jeg som mål å plassere Hurdal i det norske dialektlandskapet. Jeg vil også trekke fram målmerker som karakteriserer det tradisjonelle hurdalsmålet. Målmerkene som blir presentert kan antagelig komme til uttrykk i det språklige repertoaret til den yngre og den eldre generasjonen i Hurdal, men enkelte varianter vil også være under «press», fra mer regionale og *overlokale* talemålsformer, som kan føre til at tradisjonelle varianter blir mindre brukt i dag.

Dialektologisk sett blir Hurdal og de andre regionene på Romerike plassert i det midtøstlandske dialektlandskapet, som tradisjonelt har blitt regnet som et overgangsområde mellom det sørøstlandske og det nordøstlandske dialektområdet. Det midtøstlandske dialektlandskapet omfavner også bymålet i Oslo, og flatbygdene i Buskerud, Hadeland og Ringerike. Hurdal ligger nord i dialektområdet og nært til det nordøstlandske dialektlandskapet, som strekker seg nordover fra grensen til det opprinnelige Hedmark (Mæhlum & Røyneland, 2012, s. 54-55). Et av Hurdals naboer, Toten, ligger i krysningpunktet mellom dialektlandskapene, som skaper en geografisk og sosial kontakt mellom språkbrukerne i det nordøstlandske og det midtøstlandske dialektlandskapet. På bakgrunn av dette kan hurdølinger ha tradisjonelle dialekttrekk fra begge dialektområdene.

I det følgende vil jeg presentere spesifikke dialekttrekk som karakteriserer dialektlandskapet Hurdal er en del av. Der jeg ikke oppgir referanse, er informasjonen hentet fra Morten (1997), Skjekkeland (1997) og Mæhlum & Røyneland (2012). De tradisjonelle dialekttrekkene har lagt føringer for de språklige variabler jeg har valgt å analysere (se kap. 6).

2.2.1 Pronomenformer

Når det gjelder bruken av pronomenformer i det midtøstlandske dialektområdet, er formene *jæi*, *jæ* og *je* i 1. person entall mest utbredt i Hurdal. Men i det tradisjonelle talemålet ble *je*-varianten i hovedsak brukt, noe tidligere kilder som angår også østlandsområdet belyser. I 3. person pronomen er formene *han* og *hu* i entall, og *dom* og *dem* i flertall omtalt som tradisjonelle og lokale.

2.2.2 Retrofleks flapp - «tjukk l»

I de aller fleste østlandske dialekter benyttes «tjukk l» eller såkalt retrofleks flapp, i for eksempel ord som *sol*, *bål*, *bord* og *gård*. Det dialektologiske målmerke har to ulike opphav: 1) «Tjukk l» fra opprinnelig norrøn *l*-lyd, som i *bǫl* (*bål*), og 2) «tjukk l» fra eldre *rð* i ord som *gar* (*gård*). I Hurdal har det tradisjonelt blitt brukt varianter av begge opphav. Lydendringen oppstår også i flere konsonantforbindelser (bl, pl, fl, gl og kl), slik vi kan se i ord som for eksempel *fráske*, *pláss* og *kråkke*.

«Tjukk l» kan også inngå i andre retroflekse forbindelser, blant annet *rn*-endelser, som markeres med [ŋ]. Denne morfofonologiske tendensen kan man se i ordet *skoonŋ* («skolen») (Jahr, 2019, s. 188). Denne varianten er typisk for det midtøstlandske dialektområdet.

2.2.3 Trykkplassering i importord

Tradisjonelt i det midtøstlandske dialektområdet har man lagt trykket på første stavelse i importord, også omtalt som fremmedord. Dette kan man se i ord som '*dialekt*' og '*transport*'. Det kan se ut som at de som fortsatt tar i bruk tradisjonelle dialekttrekk plasserer trykket slik. Likevel varierer språkbrukere trykkplassering med hensyn til hvilket ord det gjelder, og derfor kan man anta at hurdølinger viser variasjon ved dette målmerket, altså veksler mellom trykkplassering på enten fremre eller siste stavelse.

2.2.4 Substantivformer

I flertallsbøying av hankjønnsord ser man en likhet mellom det nordøstlandske og det midtøstlandske dialektlandskapet. Tradisjonelt oppover bygdene på Romerike sier man for eksempel *hest* - *hesta* og *gutt* - *gutta*. Det benyttes altså et *a*-suffiks, framfor en *ene*-endelse. I hunkjønnsbøying er det *a*-endelse som dominerer i bestemt form entall, slik vi kan se i *bygda* og *buksa*.

2.2.5 Vokalisme - vokalsenking

Videre er såkalt vokalsenking et tradisjonelt målmerke i hurdalsmålet. Det innebærer at en gammel kort vokal senkes, og med andre ord «faller ned» og «glir» framover. Det kan man se i ord som *gørv* (norrøn *o* til *ø*) og *kærv* (norrøn *a* til *æ*). En kort *e* kan også falle ned til en *æ*, som i *æpre* (*eple*) og *fløtte* (*flytte*), hvor sistnevnte illustrerer hvordan vokalen *y* senkes til *ø*. Målmerket regnes som et typisk fenomen hos språkbrukere fra det nordøstlandske dialektområdet, men på grunn av Hurdal sin geografiske nærhet til dette dialektområdet kan disse variantene være synlige hos hurdølinger.

2.2.6 Andre tradisjonelle dialekttrekk

Bøying av sterke verb fremstår også som et karakteristisk trekk ved det tradisjonelle hurdalsmålet, da det brukes *i*-suffiks i perfektum partisipp. For eksempel blir verbene *å drive*, *å kamma* og *å sova* bøyd slik: *drivi*, *kåmmi* og *såvi*. Likevel erstatter flere hurdølinger variantene med mer skriftnære former, ved å si *drevet*, *kåmmet* og *sovet*. I en del østlandsdialekter har det tradisjonelt vært *a*-endelser i infinitiv, med andre ord såkalte jamvektsformer, som i *å væra* og *å gjøra*. Utover det har hurdølinger tradisjonelt bøyd svake verb ved å tilføye en *a*-endelse i perfektum partisipp, som i *har kasta* (Skolseg, 1994, s. 283).

Tradisjonelt kan man se flere monoftongerte former i det tradisjonelle romeriksmålet, som blant annet innebærer at *bløtt* og *fet* uttales slik: *blæut* og *fæit*. I hurdalsmålet finner man også flere diftongerte former, deriblant varianter som *graut* og *bein*.

2.3 Oslo som regionalt senter²

Per 4. kvartal i 2022 var det 709 037 innbyggere i Oslo kommune, og det er forventet befolkningsvekst i årene framover, da befolkningstallet har vært i kontinuerlig vekst siden byen ble Norges hovedstad i 1814. I både øst og vest grenser kommunen til Viken fylke, som nærmest omkranser Oslo, noe som også legger til rette for en sosial kontakt med befolkningen utenfor hovedstaden. Det er også mange «utenfor» som pendler inn til Oslo for å arbeide, nærmere bestemt rundt 200 400 personer i 2022. Rent historisk ble byen delt inn i øst og vest under industrialiseringen. Denne todelingen vokste kraftig under denne perioden og førte til økt befolkningsvekst, noe som påvirket bosettingsmønstrene i byen. Menneskene med høyere utdanning bosatte seg i den vestlige delen av Oslo, mens industriarbeiderne holdt til i de østlige bydelene (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 85). Det var, med andre ord, en vesentlig klasseforskjell mellom innbyggerne i de ulike delene av byen, og Trygve Bull (1982, s. 12) velger å omtale den idealiserte bygrensen som «delstreken». Ikke bare har denne todelingen påvirket bosettingsmønsteret og samfunnshierarkiet, men den har også innvirket på språkbruken blant osloboende. På den østlige delen av byen blir den typiske talemålsvarietetet kalt «folkelig bymål», mens osloboerne i vest har snakket det man gjerne omtaler som «dannet dagligtale», som også blir kalt «standardspråket» (jf. f.eks. Bull, 1982).

Oslo utgjør den regionale kjernen i det midtøstlandske dialektlandskapet, siden innbyggerne i Oslo har et bymål med mange midtøstlandske trekk. Hovedstaden kan i dag karakteriseres som et urbant språksamfunn, hvor mennesker med ulik språklig bagasje flytter til og fra. Oslo har dermed blitt et møtepunkt for forskjellige språkbrukere fra ulike deler av Norge og verden, som fører til at osloboerne har et variert språklig repertoar (Mæhlum & Røynealand, 2012, s. 64).

² Der referanse ikke er oppgitt, er opplysningene hentet fra Statisk sentralbyrå sin side om Oslo kommune.

3 Teoretiske funderinger

I denne delen av teksten vil jeg presentere det teoretiske bakteppet for kommende analyse, som jeg har valgt å kalle teoretiske funderinger. Jeg vil først presentere språkendringsprosessen som foregår i Norge i dag, for å deretter se nærmere på talemålsutviklingen på dialektområdene på det «sentrale østlandsområdet». Videre vil jeg presentere teoretiske perspektiver som angår relasjonen mellom språk og identitet. Deretter vil jeg se nærmere på den sosiolingvistiske disiplinen folkelingvistik, siden jeg inkluderer selvrapportert språkbruk og informantenes egne språkholdninger i analysen av datamaterialet.

3.1 Tidligere forskning om talemålsutviklingen på Østlandet og Romerike

I likhet med samfunnsutviklingen foregår det en språklig endringsprosess, på bakgrunn av dagens økte mobilitet. Nyere sosiolingvistiske studier enes om hva som er avgjørende for språkendringen: Grensene mellom urbane bysamfunn og rurale bygdesamfunn har blitt «flytende», noe som også innvirker på språkbruken, siden mennesker får nye språklige impulser og ressurser (Røyneland, 2017, s. 92). Med andre ord foregår det en dialektnivelleringsprosess i Norge. Denne utviklingen kan nærmere omtales som en *standardiseringsprosess*, slik Mæhlum & Røyneland (2012) understreker.

Mennesker er mer mobile i dag enn for flere generasjoner tilbake, og mange bosetter seg i større byer, noe som fører til økt urbanisering. Talemålet i byene «trenger igjennom» og skyver de lokale talemålsvariantene ut av mindre og rurale lokalsamfunn, på bakgrunn av økt språkkontakt (Hårstad, Mæhlum & van Ommeren, 2021, s. 13). Det foregår med andre ord en homogenisering av språk, og den sosiale og kulturelle forskjellen mellom distrikter blir mindre (jf. Røyneland, 1999, s. 104). Som følge av dette oppstår større regionale språklige varianter. På mindre steder nær Oslo blir gjerne lokale dialekttrekk byttet ut med «et østnorsk talemål som er mindre lokalt markert» (Røyneland, 2017, s. 92). Det kan se ut som språklige varianter, som er mer typiske for oslomålet, blir tatt i bruk av personer fra ulike områder på det sentrale østlandsområdet, noe eldre kilder også dokumenterer, deriblant Vikør (1999).

Standardiseringsprosessen kan videre sees i sammenheng med «sentrum-periferi»-dimensjonen til Mæhlum (2002). Mæhlum (2002, s. 77) understreker at et «sørøstnorsk talemål, slik det i utgangspunkt blir snakket i og omkring hovedstaden» gjerne blir oppfattet som standardtalemål, som er mindre geografisk betinget. Det er derfor ikke urimelig å anta at *standardiseringen* innvirker på språkforholdene i Hurdal. På samme tid beholder også språkbrukere i mer rurale områder flere tradisjonelle dialekttrekk, noe som fører til økt talemålsvariasjon. Mæhlum & Røyneland (2012, s. 58) understreker at variasjonen mellom lokale og mer «urbane» varianter er typiske for det midtøstlandske dialektlandskapet.

I det følgende vil jeg se nærmere på to sosiolingvistiske studier som beskriver språkforholdene på regioner på Romerike. Ellen Skolseg (1994) og Karoline M. Rasmussen (2020) har undersøkt talemålsvariasjonen blant språkbrukere på utvalgte distrikter på Romerike. Begge studiene har overføringsverdi til mitt prosjekt, da de belyser flere utviklingstendenser som sannsynligvis preger språksituasjonen i Hurdal.

3.1.1 Ellen Skolseg (1994) om romeriksmålet

Ellen Skolseg (1994) er én av få som har undersøkt romeriksmålet fra et sosiolingvistisk utgangspunkt. Hun skrev en hovedfagsoppgave i 1994, hvor hun forsøkte å belyse ulike utviklingsdimensjoner ved romeriksmålet, da hun så nærmere på informantenes språklige strategier og språkholdninger. Hun har i ettertid av studien beskrevet funnene fra undersøkelsen sin i vitenskapelige artikler, deriblant i 2000. Ettersom Romerike består av flere distrikter, valgte hun ut totalt 25 informanter fra Eidsvoll, Nannestad, Gjerdrum og Lørenskog, noe som fører til at resultatene skisserer geografisk variasjon mellom språkbrukerne sitt språklige register.

Skolseg (1994) viser at informantene tok i bruk flere språklige varianter som kan betraktes som *tradisjonelle*, samtidig som enkelte dialekttrekk også ble erstattet med mer oslonære varianter. Blant annet produserte majoriteten av de unge informantene tradisjonsformen *dom* i 3. person flertall, men enkelte tok også i bruk den mer modifiserte formen *di*. Utover det benyttet de også «tjukk /» av norrøn / og plasserte trykket på fremre stavelse i importord. Informantene produserte også *a*-endelse i bestemt form entall (*sola, husa*). Når det gjelder språkholdningene til informantene, var majoriteten av informantene tydeliggjorde at deres talemålsvarietet skilte seg fra oslomålet.

Samlet viser resultatene til Skolseg (1994) at den geografiske nærheten til Oslo er avgjørende for informantenes språklige realiseringer, da informantene på Øvre Romerike produserer flest tradisjonelle varianter. Til tross for at arbeidet hennes er nærmere 30 år gammelt, vil flere av funnene være relevante i dag. Likevel er det nærliggende å tro at flere tradisjonelle varianter har blitt «skjøvet ut» av romeriksmålet siden 1994.

3.1.2 Karoline Marie Rasmussen (2020) om eidsvollsmålet

Karoline Marie Rasmussen gjennomførte en talemålsstudie i Eidsvoll i 2020, hvor hun beskriver talemålsvariasjonen blant fire unge eidsvollinger, i tillegg til deres språkholdninger til eget og andres talemål. Dessuten åpner Rasmussen (2020) sitt metodiske design opp for å undersøke hvorvidt informantene lot seg påvirke av intervjuerens talemålsvarietet, da hun hadde to intervjuere: En «eidsvollstemme» og en «oslostemme».

Samlet viser resultatene at informantene produserte både *tradisjonelle* og mer *modifiserte* språklige varianter, men at enkelte modifiserte i noe større grad, noe Rasmussen (2020) presenterer ved hjelp av språklige variabler. Informantene produserte flest tradisjonsformer i 1. person entall og ved substantivbøyning av hunkjønnsform entall. Samtlige informanter hadde også overvekt av «tjukk /» av norrøn /, men samtidig modifiserte de i stor grad under variabelen «tjukk /» av eldre *rð*.

I likhet med Skolseg (1994) anser Rasmussen (2020) oslomålet som avgjørende for talemålsvariasjonen hun ser blant ungdommene i Eidsvoll. Det samlede resultatet viser at ungdommenes talemålsvarietet «går i retning en homogen østlandsvarietet» (Rasmussen, 2020, s. 63). Den ferske studien har overføringsverdi til mitt prosjekt, da det er sosial kontakt mellom innbyggerne i Eidsvoll og Hurdal, og befolkningen antagelig blir påvirket av de samme språklige omgivelsene.

3.2 Språket som identitetsmarkør

Som et resultat av dialektnivelleringsprosessen og den økte sosiale mobiliteten blir betydningen av språk og identitet stadig mer viktig. Det er imidlertid flere måter å tilnærme seg begrepet identitet på, da fenomenet kan oppfattes som komplekst. Fra et sosialkonstruktivistisk perspektiv utformer individer identitet over tid. Det innebærer blant annet at mennesker kan ha ulik språklig atferd i forskjellige sosiale situasjoner (Hårstad et al., 2021, s. 42). Innenfor den sosiolingvistiske vitenskapsdisiplinen har det vokst fram stor interesse for å undersøke samspillet mellom mennesket sin identitet, og hvordan man bruker språk, da språkbrukere utvikler sammensatte og individuelle repertoarer bestående av mange språklige ressurser (Røyneland, 2017, s. 92-93). Språk og identitet står nærmest som et uadskillelig tospann, og Hårstad et al. (2021, s. 40) beskriver forholdet som en «bærebjelke» innenfor sosiokulturell forskning. I hvilken grad individer opplever tilhørighet til hjemstedet sitt kan legge føringer for språkvalgene man foretar, som bidrar til å konstruere personlige identiteter (jf. f.eks. Hernández-Campoy, 2014). Språkvalgene man tar bidrar også til å markere en form for sosial identitet, da man velger språklige detaljer med hensyn til hva man ønsker å indeksere (Mesthrie, Swann, Deumert & Leap, 2009, s. 146).

3.2.1 Språk og tilhørighet

En person sin oppfatning av egen identitet kan si noe om i hvilken grad man opplever sosial og kulturell tilhørighet til der man er oppvokst eller bor. Dette kan komme til syne gjennom individuelle språkvalg, siden ulike språklige varianter kan indeksere hvor man er fra, samt i hvilken grad man ønsker å uttrykke *stedsidentitet* (Joseph, 2016, s. 19). En person sine språklige strategier kan videre illustrere i hvilken grad språkbrukerne lar seg påvirke av mer *overlokale* språknormer. Derfor kan man anta at variasjonen mellom bruk av tradisjonelle og mer «standardnære» språklige varianter vil være en måte å uttrykke tilhørighet på (Mæhlum, 2008, s. 107).

For å undersøke relasjonen mellom identitet, tilhørighet og språk har jeg valgt å benytte meg av begrepsparet *topostatisk* og *topodynamisk* personlighet for å beskrive informantene mine. Svak grad av stedstilhørighet og stedslojalitet vil sammenfalle med lite bruk av tradisjonelle dialekttrekk, da man gjerne tyr til å bruke mer overregionale talemålsvarianter. Individer som uttrykker stedslojalitet, er utstyrt slik at man holder fast på det stedsspesifikke og lokale, som kan sees i sammenheng med en *topostatisk* personlighetstype. På den andre siden av skalaen kan en person med begrenset tilhørighet bli oppfattet i en mer *topodynamisk* retning. Dette er ofte én som assosierer seg med det mer «urbane», noe som kan korrelere med frekvent bruk av mer *overlokale* talemålsvarianter. Med andre ord kan det bli forstått som en stedsfraskrivelse, da man viser en overlokal tilnærming ved hjelp av språkvalgene man foretar (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 103-104). Flere sosiolingvistiske studier illustrerer hvordan individer med sterk stedstilhørighet beholder, framfor å eliminere, tradisjonelle dialekttrekk, deriblant Hårstad (2010) og Rasmussen (2020).

3.3 Folkelingvistikk og selvrapporing av språk

I nyere sosiolingvistisk forskning har det vokst fram større interesse for å bruke selvrapporingt språk som empirisk materiale, altså materiale som belyser subjektive holdninger om språkbruk. Denne vitenskapsdisiplinen er kjent som folkelingvistikk, men også omtalt som perseptuell dialektologi (Boyd & Ericsson, 2015, s. 17). Det som i hovedsak skiller folkelingvistikken fra tradisjonell dialektologi, er at førstnevnte interesserer seg for hva ikke-lingvister mener om språk, og hvordan individer ser på forholdet mellom språk og identitet. Dennis Preston (2002, s. 13-14) påpeker at rapportert datamateriale fra språkbrukere innenfor samme språkmiljø, kan si mer om hva som preger språksamfunnet individer er omringet av. Med andre ord ønsker folkelingvister å få økt forståelse for folks holdninger om verdenen rundt dem, ved å samle inn empirisk materiale, for å deretter tolke de presenterte holdningene.

Eldre sosiolingvister, deriblant Labov, har vært kritiske til folkelingvistisk datamateriale, siden de hevdet at dette ikke kan regnes som tilstrekkelig *nok* i vitenskapelig forskning. Dette skyldes først og fremst at de mente at ikke alle «vanlige» språkbrukere nødvendigvis har en metaforståelse for språk. Fra et nyere sosiolingvistisk perspektiv kan rapportert språkbruk imidlertid betraktes som nyttig empirisk materiale, i den grad at det kan si *noe* om folks oppfatninger av egen og andres språkbruk (Røsstad, 2008, s. 29). Sett i sammenheng med min studie har jeg forsøkt å framprovosere språkholdninger informantene mine har om egen dialekt, men også holdninger om talemålet blant personer fra steder i kort avstand til Hurdal, deriblant Oslo. Informantenes holdninger kan si mer om deres relasjon til språk og språkutvikling, som kan regnes som en sentral del av forskning som angår talemålsvariasjon (jf. Mæhlum, 2008).

Utover det er det sentralt å understreke at selvrapporingende språkbruk kan være avvikende fra talerens faktiske realiseringer. Røsstad (2008, s. 29) understreker at individer har ulike grader av språklig bevissthet tilknyttet egen og andres språkbruk. Derfor vil det, i denne sammenhengen, være nødvendig å se på rapporteringene informantene gjør om hurdalsmålet og andre dialekter, i kombinasjon med språkvalgene de tar, siden sistnevnte antagelig er representasjoner av underliggende forestillinger om språk (Hårstad et al., 2021, s. 44-45). Derfor har jeg valgt å kombinere rapportert språkbruk med registrert språkbruk (Akselberg, 2008, s. 141), for å kunne få et tilstrekkelig bilde av de språklige tendensene som preger språkmiljøet i Hurdal.

4 Metodisk utgangspunkt

All form for vitenskapelig forskning vil involvere «en eller annen form» for metode (Hårstad, Lohndal & Mæhlum, 2017, s. 127). Fra et sosiolingvistisk perspektiv har jeg derfor vært nødt til å etablere et metodisk utgangspunkt, som på mest hensiktsmessig måte vil gi meg svar på presenterte problemformuleringer (se kap. 1.1).

I det følgende vil jeg presentere og begrunne de metodiske avgjørelsene jeg har tatt i gjennomføringen av studien min. Her vil jeg inkludere refleksjoner som har blitt gjort i forkant, under og etterkant av datainnsamlingen. Først vil jeg se nærmere på valg av metode og *hvorfor* jeg kombinerer kvantitativ og kvalitativ metode for å svare på problemformuleringene mine. Deretter vil jeg presentere refleksjoner som angår valgene jeg har tatt, når det gjelder informantrekrutteringen av både sekundærinformanter og hovedinformanter, og refleksjonene jeg har gjort i etterkant av datainnsamlingen. Avsluttende vil jeg presentere hvordan jeg skal analysere datamaterialet.

4.1 Valg av metode

I overgangen fra dialektologien til nyere sosiolingvistik ble det stilt spørsmål ved om kvantitativ eller kvalitativ metode er mest hensiktsmessig for å undersøke interindividuell og intraindividuell variasjon (jf. Røyneland, 2008). Innenfor mange sosiolingvistiske disipliner har interessen for å antyde språklig-individuell variasjon, det vil intraindividuell variasjon, blitt større, ved å identifisere språklige variabler en språkbruker benytter seg av (Eckert, 2012). Med andre ord kvantifiserer man innhentet datamateriale, da for eksempel ved hjelp av språklige variabler, for å deretter generalisere resultatene. Med et kvalitativt utgangspunkt legger man i større grad vekt på hvordan individer oppfatter verdenen rundt dem. Innenfor språkvitenskapelig virksomhet kan dette innebære å få større forståelse for individets oppfatninger av språk.

Formålet med prosjektet mitt fremstår todelt, noe som legger føringer for mitt metodiske utgangspunkt. Jeg ønsker først og fremst å undersøke informantenes faktiske språkbruk, samtidig som jeg vil få et bilde av deres subjektive oppfatninger av eget språk og verdenen rundt dem. Ved å se nærmere på informantenes språklige realiseringer og å måle språklige variabler lener jeg meg på en kvantitativ tilnærming til datamaterialet. Samtidig krever analyse av språkholdninger en kvalitativ vitenskapsforståelse. Med andre ord kombinerer jeg kvantitativ og kvalitativ metode for å analysere datamaterialet mitt.

Når det gjelder selve datainnsamlingsmetoden min, kan den betraktes som kvalitativ, da jeg har rekruttert få, «håndplukkede» informanter, som oppfyller mine informantkrav. Et lite informantutvalg gir meg mulighet til å dypdykke i hver og én sine språklige realiseringer, og å belyse hvilke språklige varianter som er mest frekvente i språket til hardølinger. En kvalitativ forskningsmetode gir meg også mulighet til å se forskjeller og likheter mellom et strategisk utvalg av informanter, som kan si noe om et større samfunnsbilde (Boyd & Ericsson, 2015, s. 18). Med andre ord blir verdenen presentert fra informantenes ståsted (Tjora, 2021, s. 128), og tilnærmingen til datamaterialet gir meg mulighet til å få et bilde av informantenes subjektive forestillinger om språk.

Intervjuene jeg har gjennomført, kan betraktes som *semistrukturerte dybdeintervju*, da jeg som intervjuer styrte samtalene og utarbeidet en veiledende intervjuguide i forkant av intervjuene (Neteland, 2020, s. 58). På grunn av etterprøvbarehet og behovet for å

transkribere det språklige materialet så talenært og nøyaktig som mulig var jeg nødt til å ta lydopptak av intervjuene med alle informantene (jf. Neteland, 2020, s. 56). Et vesentlig mål med dybdeintervjuer er å skape en tilnærmet «naturlig» samtalesituasjon hvor informantens ekte språk kommer til uttrykk, som kan sees i sammenheng med Labov sin forståelse av «the vernacular» som studieobjekt, altså hverdagslig tale (Eckert, 2012, s. 88). Semistrukturerte intervjusituasjoner kan likevel oppfattes som «unaturlige» for enkelte, da det er en ukjent situasjon for mange, og enkelte lar seg påvirke av selve lydopptakingen. Selve situasjonen og også intervjuerens tilstedeværelse kan påvirke hvordan informanter ter seg, i det som kan oppfattes som en formell situasjon, kalt «the observer's paradox» (Hårstad et al., 2017, s. 137). Med andre ord er det avgjørende å skape en virkelighetsnær og «naturlig» situasjon, hvor informanten føler seg bekvem.

Intervjuguidene ble som tidligere påpekt brukt som veiledende hjelp. Det innebærer at jeg benyttet flere muligheter til å stille oppfølgingsspørsmål underveis, siden jeg ønsket å spille videre på flere detaljer som informantene presenterte. Når det gjelder intervjuene med de eldre, er disse samtalerne mer «flytende» og ustrukturerte, og her er jeg mest interessert i å kartlegge de språklige tendensene. Jeg stilte dem færre spørsmål, og jeg brukte mer tid på å gå i dybden på utvalgte temaer, som for eksempel Hurdal som sted før og nå, og om talemålet blant yngre hurdølinger skiller seg fra dialekten blant eldre hurdølinger. Intervjuene med de eldre er også betraktelig kortere enn intervjuene med hovedinformantene. Intervjuene med hovedinformantene har på sin side dobbel informasjonsverdi, på bakgrunn av formålet med min studie: Datamateriale fra disse samtalerne presenterer språklige realiseringer, men de gir meg mer informasjon om den enkeltes oppfatning av deres språklige omgivelser.

4.2 Rekrutteringen av de eldre hurdølingene

I det følgende vil jeg beskrive rekrutteringsprosessen av de eldre informantene, som kan betraktes som sekundærinformanter i min studie. Her vil jeg inkludere begrunnelser for de metodiske valgene jeg har tatt, blant annet *hvorfor* jeg har valgt å intervju to eldre hurdølinger, til tross for at formålet med prosjektet mitt er å få et bilde av språksituasjonen blant unge i Hurdal i dag.

Tradisjonelt innenfor dialektologien har det blitt satt strenge krav til informantene. Den gunstige informanten i studier angående språklig variasjon ble kalt *NORM: Non-mobile older rural male*. Språkbrukeren skulle være bosatt i et ruralt og homogent område, hvor sannsynligheten for språkpåvirkning var minimal, til forskjell fra i mer urbane strøk (Hårstad, 2010, s. 122). I nyere sosiolingvistisk forskning har det imidlertid blitt lagt større vekt på å få representert det *faktiske* språket, og det blir ikke nødvendigvis stilt like strenge krav til informanten, så lenge man får innhentet empirisk materiale som gjenspeiler samtidsituasjonen.

Mitt mål har vært å rekruttere eldre deltakere, som kan skissere hvordan språket er blant den eldre generasjonen i dag. Datamaterialet kan dermed fungere som bakgrunnsempiri i mitt prosjekt. Forskingen som angår dialektområdet som Hurdal tilhører, sier nemlig lite om romeriksmålet og hurdalsmålet spesifikt. Derfor har jeg valgt å supplere med språklig data som kan gjenspeile et hurdalsmål nært tradisjonsdimensjonen. Antagelig bevarer den eldre generasjonen de tradisjonelle dialekttrekkene i større grad enn den yngre generasjonen, da de er oppvokst i en tid hvor mobiliteten var begrenset og flere har blitt boende på samme sted over mange år. Dette forhindrer muligheten for mer regionale

språklige impulser (Røyneland, 2017, s. 94). De språklige realiseringene fra de eldre hurdølingene vil dermed fungere som supplerende empiri til det tidligere forskning antyder, noe jeg vil se nærmere på i kapittel 5.

Under rekrutteringsprosessen av sekundærinformantene var jeg usikker på om det var hensiktsmessig å intervjué én eller to eldre. Det viktigste for meg var at materiale fra intervjuene med de eldre ikke skal overskygge funnene fra intervjuene med ungdommene, da sistnevnte skal veie tyngst. Til slutt falt valget på å rekruttere to eldre til prosjektet, for å sikre meg et tilstrekkelig empirisk materiale som forsøksvis kan skissere språksituasjonen blant den eldre generasjonen i bygda. Ved å inkludere to deltakere forhindrer jeg også å bli avhengig av en person sine idiosynkratiske dialekttrekk, da enkelte språktrekk kan være språklige avvik eller uvaner³.

Jeg ønsket fortrinnsvis å komme i kontakt med hurdølinger over 60 år. Det viktigste for meg var at begge var bosatt i Hurdal, og at de med fordel var oppvokst der. Jeg ønsket også at én av dem eller begge kun har bodd i Hurdal, for å forhindre muligheten for språkpåvirkning fra andre språkmiljøer som skiller seg fra språksamfunnet i Hurdal. Eldre som har bodd på samme sted over lengre tid har trolig tilhørighet til bostedet sitt. De eldste og bofaste kan betraktes som *lokale*, da de gjerne beholder tradisjonelle varianter, mens eldre som har flyttet på seg, kan ha blitt påvirket av de *overlokale* språknormene. Idealet om et overlokalt og standardnært talemål blir gjerne omtalt som en overlokal norm (Hårstad, 2010, s. 335), som kan «utfordre» bruken av tradisjonelle språklige varianter.

Ettersom jeg selv er oppvokst i én av nabokommunene til Hurdal, har jeg god kjennskap til bygda, det vil også si til personer som er oppvokst og bosatt der. Derfor brukte jeg kontaktnettet mitt for å få hjelp til å rekruttere eldre hurdølinger til prosjektet. Første kvinne kom jeg i kontakt med ved hjelp av et familiemedlem. Hun fortalte om prosjektet til en arbeidskollega, som deretter tipset om å ta kontakt med rekruttert informant. Kvinne 2 fikk jeg anbefalt av en bekjent, etter at han fortalte om prosjektet til henne.

Jeg endte opp med to kvinner med ulike utgangspunkt når det gjelder bovarighet i Hurdal, da kvinne 1 har bodd i Hurdal hele livet, mens kvinne 2 har bodd andre tettsteder i kort kjøreavstand til bygda. Det er om lag tjue års aldersforskjell mellom dem, noe jeg anser som positivt, da datamaterialet presenterer talemålsvarieteter hos to kvinner som kan betraktes som representanter for to ulike eldre generasjoner. Likevel slås de sammen som en «gruppe» i mitt prosjekt. Med fordel kunne jeg valgt å inkludere én kvinne og én mann, men på grunn av vanskeligheter med å komme i kontakt med eldre, måtte jeg bruke dem jeg fikk anbefalt.

Av hensyn til designet på datamaterialet ble ikke kvinnene opplyst om hele hensikten med datainnsamlingen i forkant av intervjuene, men de fikk all informasjon i løpet av samtalen. Bakgrunnen for at jeg ønsket språklig materiale fra den eldre generasjonen i Hurdal, ble imidlertid avslørt mot slutten av intervjuet, da vi snakket nærmere om hurdalsdialekten og dens utvikling. Med hensyn til forskningsetiske retningslinjer ble de opplyst om betingelsene for deltagelsen og muligheten til å kunne trekke seg fra prosjektet.

³ Definisjon av *idiosynkratisk* fra Det Norske Akademis ordbok (Naob): «særegen (og rar)».

4.3 Rekrutteringen av hovedinformantene

Gjennom tidene har det blitt stilt dialektologiske krav til informanter i studier som angår språklig variasjon. Derfor bestemte jeg meg tidlig for å avgrense informantgruppa til ungdom fra Hurdal. Hovedgrunnen til at jeg valgte denne informantgruppa, er at yngre språkbrukere ofte har et mer komplekst språklig repertoar enn eldre språkbrukere, slik blant annet Røynealand (2020, s. 37) understreker. Videre blir ofte språklige varianter med bredere geografisk utbredelse brukt av ungdom, til fordel for de mer «begrensede» og lokale trekkene (Røynealand, 2017, s. 98), noe som kan vise hvilke tradisjonelle dialekttrekk som blir «skjøvet ut» av dialekten. Yngre språkbrukere har gjerne språklige repertoarer som skiller seg fra hverandre, som dermed kan få fram en mulig interindividuell variasjon. Derfor falt valget på å undersøke talemålsbruken hos den yngre generasjonen i Hurdal.

For å kunne få en oversikt over språksituasjonen i Hurdal har det vært viktig for meg å finne unge som er oppvokst i bygda. For å avgrense til en bestemt aldersgruppe, ønsket jeg å rekruttere elever fra videregående skoler, altså ungdommer mellom 16-19 år. Det er sannsynlig å tro at denne generasjonen kan ha holdninger om menneskene som bor i Hurdal og tettstedene rundt for øvrig, og om hurdalsdialekten. Samtidig kan det være enkelte som ikke har gjort seg opp noen tanker om dette, men det er noe jeg ikke hadde kjennskap til før jeg møtte informantene til intervju. Jeg anser utvalgt aldersgruppe som modne nok til å kunne reflektere over eget talemål. Utvalgte informanter har også mest sannsynlig ikke blitt utsatt for stor språkpåvirkning fra et språkmiljø som skiller seg fra miljøet i Hurdal. Samtidig er ungdom i en aldersfase hvor de stadig blir utsatt for språkpåvirkning, da mobiliteten i dag er stor, som kan føre til at språkbrukere får nye språklige impulser, som «utfordrer» språkrepertoaret deres (Røynealand, 2017, s. 92).

Under rekrutteringsprosessen hadde jeg et ønske om å få representert forskjellige kjønn, som forsøksvis kan gjenspeile kjønnsfordelingen i samfunnet i dag, noe som vil forsterke samtidsperspektivet ved datamaterialet mitt. Jeg så det også som hensiktsmessig at informantene gikk på ulike utdanningsprogrammer på videregående, da jeg ønsket å få presentert materiale fra elever på både studieforbereende og yrkesfaglig linje. Dette var ikke et krav, men av ren tilfeldighet viste det seg at informantene jeg endte opp med representerer ulike utdanningsprogrammer. Det viktigste var at jeg fikk rekruttert informanter som innfridde relevante sosiale variabler for å få et tilstrekkelig svar på problemformuleringene mine, deriblant oppvekst i Hurdal og alder (jf. Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 85).

Prosessen for å rekruttere informanter startet først ved at jeg tok kontakt med flere lærere på en videregående skole, hvor jeg vet at flere ungdommer fra Hurdal går. Videre fikk jeg hjelp av familiemedlemmer av meg, som tok kontakt med bekjente fra Hurdal som kunne gi meg anbefalinger om egnede informanter. Jeg spurte også informantene mine om dem visste om andre som kunne være aktuelle.

Til slutt endte jeg opp med totalt fire informanter, tre jenter og én gutt. Første informant («Eva») kom jeg i kontakt med ved hjelp fra en lærer på den videregående skolen jeg kontaktet. Informant nummer to («Terje») fikk jeg tips om å kontakte av en kollega av et familiemedlem av meg. Tredje informant («Nora») kom jeg i kontakt med gjennom informant 1 («Eva»), da Eva anbefalte en bekjent av Nora under intervjuet. Det viste seg at hun jeg fikk anbefalt ikke hadde mulighet til å stille opp på kort varsel. Til gjengjeld

anbefalte hun søsteren til Nora som passende deltaker, men det hele endte med at sistnevnte hadde mest lyst til å la seg intervju. Jeg benyttet meg dermed av rekrutteringsmetoden Tjora (2021, s. 150) har valgt å kalle *snøballmetoden*, da jeg fikk tips om aktuell informant gjennom en førstekontakt, altså Eva. Fjerde og siste informant («Sigrid») foreslo et familiemedlem av meg. Det viste seg at Sigrid flyttet fra Hurdal 2,5 år før intervjutidspunktet. Likevel anser jeg funnene fra intervjuet som verdifulle, da hun er hjemme med jevnlig mellomrom, og hennes nåværende bosted er i én av nabokommunene til Hurdal. Sigrid sitt nåværende bosted kan, ifølge Mæhlum & Røyneild (2012, s. 54-56), regnes som et mer ruralt dialektområde enn Hurdal, da det grenser til det nordøstlandske dialektlandskapet. Dette dialektlandskapet kan også betegnes som det minst urbane på Østlandet, da det er i lengst avstand fra Oslo. Utover det har det, rent historisk, vært hyppig sosial kontakt mellom stedene Sigrid har tilknytning til. Det er derfor sannsynlig å tro at hun har fått språklige impulser fra et miljø som ikke skiller seg stort fra språkmiljøet i Hurdal.

Tre intervjuer hadde gitt meg nok språklig data basert på lengden på intervjuene, for å få et tilstrekkelig bilde av språksituasjon blant unge hurdølinger. Men jeg bestemte meg likevel for å rekruttere fire informanter, siden informant nummer 4 (Sigrid) ikke bor i Hurdal, slik jeg i hovedsak ønsket. Fire informanter gir meg også mulighet til å dypdykke i språket til flere hurdølinger, som kan gi flere detaljer om hva som preger språkmiljøet i bygda. Kommende analyse vil dermed gi et tilstrekkelig bilde av talemålet og talemålsvariasjonen blant et representativt utvalg hurdølinger, samt holdningene deres om hurdalsmålet og andre talemålsvarieteter.

4.4 Gjennomføring av intervjuene

I intervjuer hvor man ønsker å innhente språklig materiale, har intervjueren en vel så viktig rolle som informanten. Det bunner først og fremst i antagelsen om at intervjuerens tilstedeværelse og språkbruk kan påvirke språkvalgene informanten gjør, og også språkholdningene de velger å fortelle om (jf. f.eks. Hernández-Campoy, 2014). Siden jeg selv anser min talemålsvarietet som tilnærmet lik hurdalsmålet, valgte jeg å gjennomføre intervjuene selv. Det er verdt å understreke at jeg tar i bruk flere varianter som kan betraktes som mer modifiserte enn tradisjonelle. Jeg veksler blant annet mellom pronomenformene *jæi* og *jæ* i subjektsform i 1. person entall, og veksler mellom flere varianter i 3. person flertall, da jeg bruker både *dom*, *dem*, *døm* og *di*. Ellers produserer jeg retrofleks flapp («tjukk l») av begge opphav, i ord som *soɹ* (sol) og *boɹ* (bord), og jeg tar jeg i bruk *a*-suffikser i substantiver, ved å si *dialekta* (f./m. singular) og *hesta* (m. plural).

Av praktiske årsaker ble intervjuene gjennomført på ulike steder. De kortfatta intervjuene med de eldre hurdølingene ble gjort der de ønsket, og der det var enklest for dem, som Tjora (2021, s. 135) påpeker som hensiktsmessig. Jeg ble bedt hjem på besøk til kvinne 1, noe som høyst sannsynlig gjorde opplevelsen av intervjuet mindre formelt (Neteland, 2020, s. 57). Kvinne 2 møtte jeg på en rolig kafé, siden hun hadde en nokså travel uke den uka jeg gjennomførte intervjuene. Det ble lagt til rette for at vi fikk snakke sammen uten forstyrrelser, for både oss og for å opprettholde kvaliteten på lydopptaket, da vi fikk sitte på et eget rom på kaféen.

Når det gjelder hovedinformantene gjennomførte jeg to av intervjuene hos besteforeldrene mine i Hurdal, og de to resterende hjemme hos moren min i Eidsvoll. For enkelte informanter ble det vanskelig å komme seg til Eidsvoll, og derfor fikk jeg låne husrom hos besteforeldrene mine i Hurdal for å gjøre det enklest mulig for informantene. Det er nærliggende å tro at intervjustedet kan ha hatt innvirkning på trygghetsfølelsen til informantene. Omgivelsene rundt oss kan påvirke hvordan man ter seg, da kanskje særlig i en intervjusituasjon som ikke nødvendigvis blir oppfattet som «naturlig». Likevel er det ingen forhold ved samtalsituasjonene som gjør at jeg mistenker en språklig atferd, som skiller seg stort fra hvordan informantene opptrer i mer «nøytrale» og hverdagslige situasjoner. Men dette kan jeg ikke fastslå med sikkerhet, da denne antagelsen er basert på informantenes egne ytringer og min oppfatning av samtalsituasjonene. Alle intervjuene ble uansett gjennomført i nærmiljøet deres, da informantene som ble intervjuet i Eidsvoll er godt kjent med nabobygda til Hurdal.

På begge intervjustedene forsøkte jeg å skape en trygg og naturlig samtalsituasjon, ved å blant annet servere frukt, kjeks og drikke. Vi småpratet noen minutter før jeg begynte lydopptaket. Informantene var kjente med lydopptakingen og personvernreglene tilknyttet deltakelsen før opptaket ble gjort. De hadde samtykket og gjort seg kjent med betingelsene for deltakelsen, da blant annet at de kunne trekke tilbake sitt samtykke uten å opplyse grunn.⁴ De fikk utdelt samtykkeskjema med prosjektinformasjon (se vedlegg 1) da vi møttes til intervju. Med hensyn til prosjektdesignet var ikke informantene kjent med «jakten» min etter språklig data, da det antagelig kunne ha påvirket informantenes språkvalg. Likevel visste de at samtalen skulle dreie seg om Hurdal som hjemsted og folkene som bor i bygda. Med andre ord ble ikke informantene informert om *høle* hensikten med prosjektet mitt, men jeg anser imidlertid gjennomføring som etisk forsvarlig, da de fikk tilstrekkelig informasjon om deltakelsen i forkant av intervjuet og helhetlig informasjon da jeg møtte alle informantene til intervju (jf. NESH, 2021, punkt. 18⁵).

4.5 Refleksjoner i etterkant av innsamlingsarbeidet

Etter endt datainnsamling endte jeg opp med om lag 4 timer med empirisk materiale. Samtalene med de eldre hurdølingene ble på rundt 20 minutter, mens intervjuene med hovedinformantene endte opp på mellom 35-55 minutter. Varigheten på intervjuene med ungdommene ble forskjellig, men alle samtalene tok utgangspunkt i de samme spørsmålene (se vedlegg 2). Denne variasjonen bunner først og fremst i at noen av informantene svarte mer kortfatta på enkelte spørsmål enn andre, og samtlige informanter trakk tråder til aktuelle temaer jeg ønsket å vie mer tid til.

I etterkant av innsamlingsarbeidet har jeg oppfattet at jeg kunne lagt større vekt på å få rekruttert flere mannlige informanter, for å gjøre kjønnsfordelingen mer balansert. Likevel velger jeg å anta at kjønnsfordelingen ikke gjør resultatene mine mindre valide. Lik fordeling av kjønn var heller ikke et krav jeg satte i forkant av innsamlingen.

På bakgrunn av at analysen min i en viss grad baseres på informantenes egne subjektive oppfatninger av verdenen, har jeg forsøkt å tolke det informantene har sagt på best mulig vis. Til ettertanke har jeg opplevd at det tidvis har vært utfordrende å tolke informantenes

⁴ Gjennomføringen av prosjektet ble godkjent av NSD/Sikt i november 2022. Referansenummer: 923523.

⁵ Forskningslinjene er gitt av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora, også omtalt som NESH.

meninger, da spesielt uttalelsene om hvordan dialekten i Hurdal tradisjonelt har vært, og hvordan dialekten er i dag. Dette bunner først og fremst i at flere av informantene, da særlig de yngre, nølte litt da vi snakket spesifikt om språket i Hurdal. Kanskje kan man anta at enkelte syntes det var vanskelig å sette ord på deres metaforståelse for språk (jf. Røsstad, 2008, s. 29). Jeg kunne med fordel ha stilt spørsmålene som omhandlet språksamfunnet Hurdal på en tydeligere og mer spesifikk måte, men samtidig kunne dette ha avslørt «jakten» min etter språklig data, som dernest kunne lagt føringer for språkvalgene informantene gjorde.

Det har vært spennende og ikke minst givende å få en økt forståelse for unge hurdølinger sine subjektive virkelighetsverdener. Jeg har også fått innsikt i dialektbruken blant ungdom i nabokommunen til mitt oppvekststed. Som «utenforstående» har jeg begrenset kunnskap om Hurdal som hjemsted, og derfor har det vært interessant å bli enda bedre kjent med bygda og menneskene som bor der. Dybdeintervjuene har gitt meg tilstrekkelig materiale, som gjengir informantenes språklige realiseringer og talemålsvariasjon, samtidig som det gir et bilde av deres tilknytning til bygda. Dataene viser også språklig variasjon mellom de eldre hurdølingene og hovedinformantene, i tillegg til at det viser variasjon innad «gruppene». Derfor vil jeg forsøke å diskutere variasjonen opp mot forholdet mellom språk og tilhørighet.

4.6 Analysemetode - transkripsjon av datamateriale

Som tidligere påpekt har jeg valgt å lene meg på en kvalitativ forskningsmetode, samtidig som jeg har kvantifisert det språklige materialet for å få innsyn i informantenes språklige repertoar. En særdeles viktig del av mitt prosjekt har derfor vært å beslutte hvordan jeg ønsker å gjengi materialet i skrift.

Notasjonsmåten min er i hovedsak styrt av hva jeg ønsker å få fram ved hjelp av datamaterialet. Med hensyn til formålet om å identifisere språklige varianter har jeg forsøkt å gjengi materiale så talespråksnært som mulig, samtidig som jeg ønsker å opprettholde leservennlighet, en transkripsjonsmetode Hårstad & Opsahl (2013, s. 15) omtaler som hensiktsmessig. Jeg har valgt å beholde noen rettskrivingsnormer, deriblant skriftformen av frekvente ord som «for», «med» og «og». I enkeltord hvor det er stum *h*, som i for eksempel *hvis* og *hvordan*, vil *h*-en bli gjengitt i transkripsjonen. Jeg har også valgt å gjengi enkeltord etter skriftnormen, hvis de får en annen betydning når de blir skrevet om, slik som ordene *godt/gått* og *henne/hende*. For å illustrere trykkmarkeringer benytter jeg meg av tegnet [ˈ].

Jeg har valgt å legge meg nært normene som gjelder for IPA-systemet (*international phonetic alphabet*) for å identifisere den lingvistiske karakteren ved de språklige realiseringene. I transkripsjonen markerer jeg «tjukk *l*» av begge opphav med spesialtegnet for retrofleks flapp [ɭ]. Jeg har også brukt IPA-tegn for å markere retrofleks frikativ [ʃ], som i /oʃlo/ (*oslo*). Videre vil jeg markere *rt*-lyden, altså retrofleks plosiv [ɽ], og *rn*-lyden, kalt retrofleks nasal [ɳ]. Det kan blant annet forekomme i ord som *sjø* [ʃøɭ] og *skoon* [skoɳ].

Når jeg skal eksemplifisere muntlig tale, blir utsagnet plassert mellom skråstreker, altså slik: /.../, og i tilfeller hvor jeg ønsker å gjengi meningsinnhold ved hjelp av sitat, setter jeg dette innenfor klammer: «...». I transkripsjonen markerer jeg også pauser. Korte

pauser er markert med (.), mens lengre pauser, som jeg regner som pauser på over ett sekund, er markert med (..). Ved forekomster av latter bruker jeg: [LATTER]. Utover det tydeliggjør jeg når deler av informantutsagn er tatt vekk, ved hjelp av: [...]. Ved sekvenser hvor jeg legger mest vekt det kvalitative, altså meningsinnholdet, vil jeg benytte IPA-tegn, men i den grad at det fortsatt er leservennlig.

Del II: Analyser

I denne delen av teksten skal jeg se legge fram det empiriske datamaterialet jeg har innhentet. Jeg har valgt å presentere det språklige repertoaret til de eldre kvinnene først (kap. 5), som utgjør en form for bakgrunnsstoff i min analyse. Deretter vil jeg presentere de språklige variablene jeg har valgt ut for den kvantitative analysen i kapittel 6. Hovedgrunnen til denne oppbygningen er at jeg ønsker å skape en utmunning mellom «tradisjonsempirien» og de utvalgte språklige variablene.

Deretter følger hoveddelen av min analyse i kapittel 7, det vil si informantportretter av de fire ungdommene jeg har intervjuet. Her vil jeg presentere hver og én informant, hvor jeg først inkluderer en kvantitativ analyse av de språklige variablene, for å deretter kvalitativt analysere deres oppfatninger om hjemstedet og språk. Avsluttende vil jeg sammenfatte funnene, ved å se disse i sammenheng med tidligere forskning og de teoretiske betraktningene jeg presenterte i kapittel 3. Dette gjør jeg for å kunne si mer om informantenes språkvariasjon, og for å se nærmere på informantenes relasjon til ulike kollektive forestillinger om språk.

5 Bakgrunnsempiri – det språklige repertoaret til to eldre hurdølinger

I denne delen av teksten vil jeg se nærmere på datamaterialet fra intervjuene med de eldre hurdølingene, som utgjør en del av analysens bakgrunnsstoff. Til forskjell fra intervjuene med hovedinformantene har ikke intervjuene med de eldre dobbel informasjonsverdi i like stor grad, da deres språklige repertoar er det interessante i denne sammenhengen. Jeg vil først presentere kvinnene og deres oppfatninger angående hurdalsdialekten i korte trekk, for å deretter se nærmere på deres språklige realiseringer. Funnene fra samtalene med de eldre er interessante i denne sammenhengen, siden de kan illustrere hvilke dialekttrekk som har blitt beholdt eller blitt byttet ut med mer *overlokale* former gjennom generasjoner.

Sett i sammenheng med betegnelsen for dialektologiens idealinformant (NORM) er de ideelle informantene menn bosatt i mer rurale områder (jf. Hårstad, 2010, s. 122). Som påpekt i kapittel 4.2 har jeg rekruttert to eldre kvinner til prosjektet. På lik linje med de yngre informantene anser jeg ikke kjønnsfordelingen som avgjørende for resultatet. Jeg har valgt å kalle kvinnene for «kvinne 1» og «kvinne 2», framfor å gi dem fiktive navn, mest for enkelthetens skyld, og ettersom damene ikke skal utgjøre en like sentral rolle som de yngre i avhandlingens analyse, med hensyn til problemformuleringene mine.

Kvinne 1 var 92 år gammel på intervjutidspunktet. Hun har bodd et stykke utenfor Hurdals administrasjonssentrum hele livet. Da hun var arbeidsdyktig jobbet hun hjemme på familiegården. Når det gjelder rapporteringene hun gjør om egen talemålsvarietet, forteller hun at «den måten je prater på det ær jo huddøring», og at hun regner seg selv som en typisk hurdøling: «jada je føler mæi som huddøring je (.) ær itte no anna». Kvinne 2 var 69 år gammel ved intervjutidspunktet. Det viste seg at hun ikke er oppvokst i Hurdal, men på et tettsted rundt 30 minutter kjøreavstand fra Hurdal. Hun forteller imidlertid at hun har fått kommentarer på at hun snakker hurdalsdialekten: «hu påsto at je prata mere huddøring enn det hu jøre». Denne kommentaren fikk hun av ei som er oppvokst i bygda. Kvinne 2 flyttet til Hurdal som ung voksen.

Kvinnene jeg har snakket med har dermed to ulike utgangspunkt når det gjelder bovarighet i Hurdal, da kvinne 1 ikke har bodd utenfor bygda, mens kvinne 2 har flyttet på seg. Til tross for at sistnevnte ikke er oppvokst i Hurdal, omtaler hun seg selv som hurdøling, siden hun har stiftet familie i bygda og jobbet der i mange år.

5.1 Språklige realiseringer og tendenser

«Ja je har den gamle måten å prate på (.) så
dessa yngre kan hende legger om litteranne»
(Kvinne 1)

For å skissere et bilde av hvilke tradisjonelle dialekttrekk som har blitt bevart i hardalsmålet, vil jeg undersøke de språklige variantene kvinnene produserer. På bakgrunn av at funnene skal fylle en annen funksjon i analysen min enn datamateriale fra intervjuene med de yngre hardølingene, har jeg valgt ut språklige tendenser som kan si noe om kvinnenens språklige repertoar, som kan utfylle bildet av det tradisjonelle hardalsmål (jf. kap. 2.2).

I 1. person pronomen entall har den tradisjonelle varianten /je/ høyest frekvens hos kvinne 1, og basert på eldre funn kan man se på denne som en tradisjonell variant (jf. f.eks. Skjekkeland, 1997, s. 155). Kvinne 2 veksler mellom de mer *modifiserte* variantene /jæ/ og /jæi/. Hun produserer imidlertid /je/ i fem tilfeller, men jeg vil ikke betrakte denne varianten som frekvent.⁶ I 3. person pronomen flertall veksler begge kvinnene mellom tradisjonsvariantene /dom/ og /dem/, og det kan se ut som kvinnene ikke skiller mellom subjektform og objektform. Kvinne 2 bruker også varianten /di/ i subjektposisjon, noe som kanskje illustrerer hvordan /di/-varianten vokser i hardalsdialekten. Pronomenformen /døm/ blir også brukt av begge kvinnene, og jeg vil betegne den som frekvent i kvinne 2 sitt språk. Ellers bruker kvinnene /hu/ i 3. person pronomen entall, en form som også samsvarer med det tidligere forskning antyder som tradisjonsmål.

Samlet har kvinnene overvekt av «tjukk /» av begge opphav, i ord som /fårk/ og /gar/. I importord plasserer de gjennomgående trykket på første stavelse, noe man kan se i ord som /'dialekta/. I bestemt form flertall av substantiver bruker kvinnene *a*-endelser, i ord som /familia/ (kvinne 1), /ukedaga/ (kvinne 2) og /bolifelta/ (kvinne 2). Dette er også trekk som er typiske i dialektområdet der Hurdal er plassert.

Videre tar kvinnene i bruk mange tradisjonelle varianter av enkeltord. Kvinne 1 bruker utelukkende nektingsadverbet /itte/, framfor den mer utbredte og *overlokale* varianten *ikke*. Mæhlum & Røyneland (2012, s. 52) beskriver /itte/ som en «lokal variant» i mer rurale dialektområder, hvor bruken av *ikke* dominerer i dag. Utover det produserer kvinnene *i*-suffikser, noe man kan se i verbene /byggj/, /vøri/, /vøksi/ og /kåmmi/. I nyere talemålsforskning kan det se ut som disse tradisjonelle variantene blir byttet ut med «svakere» varianter, altså tostavingsformer uten omlyd, slik som *vært*, *vokst* og *kåmmet* (Mæhlum & Røyneland, 2012, s. 129). Kvinne 1 produserer også den tradisjonelle demonstrativformen /dætta/.

Utover det bruker begge kvinnene *a*-endelser i infinitiver, altså jamvektsformer. Begge sier /væra/ og /samma/, og kvinne 2 produserer varianten /kåmma/, ved å si: «døm sa atte hu fræug barbennt over åsen for å **kåmma** på fest i fering» og «ellers så ær det jo litt åsså **kåmma** sæi ut». Utover det registrerte jeg flere tilfeller av vokalsenkinger, i ord som /frøtte/ («flytte») og /tel/ («til»).

⁶ Vekslingen mellom pronomenformene *jæi/jæ* har vært problematisk å vurdere, på bakgrunn av trykkforholdet i setningen. Men uansett illustrerer dette hvordan kvinne 2 tar i bruk mer modifiserte varianter enn *je*.

Med utgangspunkt i de språklige realiseringene er det imidlertid kvinne 1 sin talemålsvarietet som er mest lik, det tidligere forskning omtaler som tradisjonelt. En mulig forklaring på denne tendensen kan være at kvinne 1 er om lag 20 år eldre enn kvinne 2. Dessuten har ikke kvinne 2 bodd i Hurdal hele livet, noe som kan ha åpnet opp for språkpåvirkning fra andre språksamfunn. Sammenfattet er det mange likheter mellom det tidligere forskning anser som tradisjonelt og det språklige repertoaret til kvinnene, og funnene skisserer tradisjonsdimensjonen ved hurdalsmålet på en god måte. Man kan se spor av tradisjonelle trekk, da særskilt hos kvinne 1, samtidig som man ser hvordan dialekten har utviklet seg i en mer *overlokal* retning, med hensyn til bruken av pronomenformene *jæi/jæ* og *di* hos kvinne 2.

6 Språklige variabler

6.1 Hva legges i termen språklig variabel?

En sentral del av mitt prosjekt har vært å kartlegge hvordan yngre hardølinger veksler mellom ulike språklige varianter, og derfor har jeg valgt å bruke språklige variabler for å undersøke dette på best mulig vis. Labov (1963, s. 279) tok i bruk språklige variabler for å måle språklig variasjon, og satte krav til hva som burde bli inkludert som variabel, deriblant at språktrekket må være frekvent. Labov ønsket videre å undersøke samsvaret mellom språklige variabler og sosiale variabler, da han så på hvordan språket var ulikt i forskjellige samfunnsklasser (Vikør, 1999, s. 17-18).

I mitt prosjekt har det vært hensiktsmessig å benytte språklige variabler, for å kunne si noe om den enkeltes språkbruk, og for å belyse talemålsvariasjon, både interindividuell og intraindividuell variasjon. De språklige variablene kan også illustrere hvordan talemålet har forandret seg over tid, ved hjelp av funnene fra samtale med de eldre hardølingene, selv om funnene fra de eldre sitt språk ikke har blitt kvantifisert på samme måte.

I det følgende vil jeg presentere hvilke språklige variabler jeg har valgt å undersøke. Jeg har delt dem inn etter hva som kan regnes som *tradisjonell variant* og *modifisert variant*. Førstnevnte kategori er nært beslektet med talemålet til de eldre hardølingene, og med det tidligere forskning antyder som tradisjonsmål, mens sistnevnte variant går i retning *modifisert*.

6.2 Valg av språklige variabler

Mitt valg av språklige variabler bunner først og fremst i hva tidligere forskning antyder som tradisjonelle språktrekk i dialektområdet hvor Hurdal blir plassert. Videre har jeg egne erfaringer med hurdalsmålet, så jeg hadde også sett for meg hvilke språklige variabler som kunne være aktuelle å undersøke. Jeg valgte likevel å vente med å bestemme meg for hvilke variabler jeg ville benytte meg av til etter jeg hadde lyttet gjennom intervjuene. På grunn av ordomfang har jeg vært nødt til å avgrense hvor mange språklige variabler jeg inkluderer i analysen. Likevel vil utvalgte variabler bidra til å danne et oversiktsbilde av språksituasjonen i Hurdal i dag. Jeg har valgt å i hovedsak undersøke variablene som er mest frekvente hos informantene.

Under transkriberingsarbeidet oppdaget jeg at flere av informantene veksler mellom ulike varianter av samme språklige fenomen, hvor jeg vil betrakte den ene varianten som *tradisjonell* og den andre som mer *modifisert*. Her vil blant annet vekslingen mellom pronomenerne *di*, *dem*, *dom* og *døm* være interessant. Det kunne også vært aktuelt å undersøke variasjonen i 1. person pronomener entall, altså vekslingen mellom *jæ* og *jæi*, men jeg har valgt å utelate dette som en språklig variabel, da det krever mer omfattende fonetisk analyse. Det er heller ingen av de yngre informantene som produserer den tradisjonelle pronomenervarianten *je*, noe som kan tyde på at denne varianten ikke er en del av unge hardølinger sitt språklige repertoar, selv om den kan være til stede i det språklige repertoaret til eldre hardølinger (jf. kap. 5.1). De språklige variablene kan sees i sammenheng med variablene Skolseg (1994) og Rasmussen (2020) valgte å kvantifisere.

Jeg endte opp med følgende språklige variabler:

- I. 3. person pronomen flertall, subjektsform [PERS. 3]
- II. «Tjukk l» av eldre l [L]
- III. «Tjukk l» av eldre rø [RD]
- IV. Trykkplassering i importord [TRYKK]
- VI. Substantiv, hankjønn/intetkjønn, bestemt form flertall [BFPL]
- VII. Substantiv, hankjønn, bestemt form entall [BFSG]

I PERS. 3 har jeg valgt å kategorisere *dom* og *dem* som tradisjonelle subjektsformer, slik Rasmussen (2020) også gjør i sin studie. Hanssen (1976, s. 127) påpeker at pronomenformen *dom* er sjelden å finne i oslomålet, noe som tyder på at denne varianten er mer typisk hos språkbrukere fra mer rurale dialektområder, selv om den ikke nødvendigvis kan betraktes som en «bondsk» variant, slik Bull (1980, s. 58) understreker. *Di* kan på sin side forstås som en mer modifisert og «oslonær» variant, som språkbrukere i mer rurale områder benytter til fordel for mer lokale varianter (jf. Mæhlum & Røyneland, 2012, kap. 3). Videre produserer flere av informantene pronomenformen *døm*, og enkelte bruker denne varianten til fordel for de tradisjonelle og den modifiserte varianten. Når det gjelder opphavet til *døm*, antyder Mæhlum & Røyneland (2012, s. 60-61) at formen kan forstås som en pronomenform i Oslo bymål, og at den kan være en type Oslo øst-form (Skramstad, 1999, s. 120). Skolseg (1994) velger imidlertid å betrakte *døm* som en tradisjonell variant i romeriksmålet, noe som kan vitne om at pronomenformen *i hvert fall* har eksistert på Romerike siden 1990-tallet. Jeg ønsker å få representert *døm* under variabelen, selv om opphavet ikke er så lett å slå fast, rett og slett fordi varianten har høy frekvens hos flere av informantene mine. Jeg har valgt å verken kalle den *tradisjonell* eller *modifisert*, men som en *mellomvariant*, da det kan se ut som formen er mer «oslonær» enn de tradisjonelle variantene, men ikke like modifisert som *di*. Kanskje kan man argumentere for at *døm* indekserer noe mindre «bondsk» enn formen *dom*. Dette fører til at variabelen PERS. 3 er den eneste som har tre mulige varianter i min analyse. Det er verdt å understreke at avgjørelsen om å inkludere en *mellomvariant* og å regne to varianter som tradisjonelle, kan påvirke kvantifiseringene.

«Tjukk l» av begge opphav blir også inkludert som språklige variabler, da informantene produserer disse variantene frekvent. Videre vil trykkplasseringen i importord bli målt som en variabel, ettersom denne varierer inter- og intraindividuell. Jeg har også valgt å inkludere substantivbøyning i bestemt form flertall og bestemt form entall som variabler, da samtlige informanter varierer mellom *a*-endelser og *ene*-endelser i hankjønn og intetkjønn flertall, og *a*-endelse og *en*-endelse i entall.

Tabellen nedenfor viser hvilke språklige varianter jeg har valgt å omtale som *tradisjonell variant*, *mellomvariant* (i 3. person pronomen flertall) og *modifisert variant*, basert på funnene i intervjuene med de eldre hurdølingene og hovedinformantene.⁷

	Tradisjonell variant	Mellomvariant	Modifisert variant
PERS. 3	dom/dem	døm	di
L	sol [soɾ]		sol [sol]
RD	gård [gaɾ]		gård [går]
TRYKK	`stasjon		sta'sjon
BFPL	hesta, husa		hestene, husene
BFSG	tida		tiden

I tillegg til de utvalgte språklige variablene vil jeg trekke fram andre trekk ved språket til informantene som ikke blir kvantifisert på samme måte. Jeg vil også kommentere stabile språktrekk ved informantenes talemål, da de kan si noe om de lokale markørene som har preget språksamfunnet i Hurdal gjennom flere generasjoner.

⁷ Videre i analysen vil jeg benytte meg av forkortelsene når jeg omtaler de ulike variablene for å spare plass.

7 Portretter av hovedinformantene

I dette kapittelet skal jeg presentere hovedinformantene mine. Jeg har valgt å dele kapittelet inn ved å presentere informantene hver for seg, ved hjelp av portretter. Det er hensiktsmessig å gjøre det på denne måten, for å dypdykke i hver og én sin språklige karakter, og deres oppfatninger av egen og andres språkbruk. Av etiske hensyn har jeg gitt informantene fiktive navn. Jeg har også valgt å utelukke og forenkle enkelte detaljer som angår deres privatliv, deriblant opplysninger om familieforhold og skolegang, for å redusere muligheten til å gjenkjenne informantene. Hurdal er et lite samfunn, så for mange opplysninger kan gjøre det mulig for lokale å antyde hvem de ulike *kan* være.

I første del av analysen skal jeg kvantitativt analysere deres språklige realiseringer, først og fremst ved hjelp av de utvalgte språklige variablene. De ulike språklige variablene har ulik grad av belegg, da de samlet opptrer i et spenn på mellom 1 og 110 ganger i løpet av ett intervju. Det henger sammen med at enkelte variabler er mer frekvente enn andre, deriblant TRYKK og L, samtidig som andre variabler er mindre frekvente, som for eksempel RD. Videre følger den kvalitative delen av analysen, hvor informantene sine holdninger til hjemstedet Hurdal og språk er i sentrum. Deres oppfatninger kan si mer om deres tilhørighet og språklige identitet. I kapittel 7.5 skal jeg sammenfatte funnene og se nærmere på hvilke språklige tendenser datamaterialet viser.

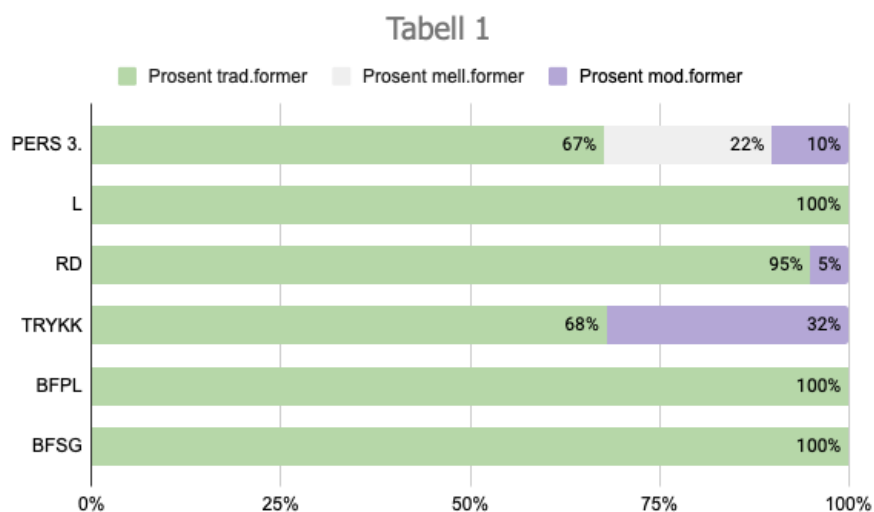
7.1 «Eva»

«Jæi føler mæi enkli som en helt vanli 'person men fårk mener jo at vi ær en helt egen rase nesten så»

Eva er 17 år og går på studieforbereende linje på en videregående skole i en av nabokommunene til Hurdal. Hun er bosatt på en familiegård i Hurdal, hvor hun har bodd sammen med foreldrene og søsknene sine hele livet. Foreldrene til Eva er også oppvokst i Hurdal. Eva forteller at hun er glad i å bruke tid utendørs og å være fysisk aktiv. Etter videregående har hun lyst til å søke seg inn i luftforsvaret og å bli brannvernsoldat.

7.1.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer

Eva benytter seg av påfallende mange varianter som kan betraktes som tradisjonelle. I PERS. 3 produserer hun varianten /dom/ og mellomvarianten /døm/ i de fleste tilfeller, hvor førstnevnte har høyest frekvens. En interessant observasjon er at hun ikke bruker /dem/ i noen tilfeller, noe som belyser at

denne varianten kanskje ikke ligger like nærme som dem andre. Hun veksler også mellom de ulike pronomenvariantene i samme sekvens, slik følgende sitatet illustrerer: «[...] **døm**

har jo bygd på (.) **dom** starta lissom skoon med å bygge til akkurat **di** som skulle begynne der».

I både BFPL og BFGS produserer hun utelukkende tradisjonelle former, som man kan se i flertallsformene /kvella/, /'persona/, og entallsformen /grensa/. Videre har hun overvekt av «tjukk /» av begge opphav, i ord som /kærver/ (kalver, ubest. pl), /gar/ og /joʀbruk/. Det eneste ordet hun uttaler på en modifisert måte, er substantivet *nord*, hvor hun veksler mellom variantene /nor/ og /noʀ/. I importord plasserer hun, i de aller fleste tilfeller, trykket på første stavelse. Hun sier blant annet /'stasjon/ og /'militæret/. Samlet viser Eva sine språklige realiseringer tilsynelatende lav modifiseringsprosent på de utvalgte variablene, da hun har 0% modifisering under L, BFPL og BFGS.

Andre særtrekk ved språket til Eva

Med unntak av de presenterte språklige variablene er det en rekke særegne trekk ved Eva sitt språk, som kan si mer om hennes språklige repertoar. Først og fremst benytter hun seg av demonstrativene /detta/, /denna/ og /dissa/. Et annet særtrekk ved språket til Eva, som derimot ikke var like forventet, er gjentakende produksjon av *apikal l*, også kjent som «Østfold /». Dette skjer i ordene /a||e/⁸ og /hå||e/ (dvs. «holde»), hvor førstnevnte blir brukt opp mot fem ganger. I samtalen med den ene eldre kvinnen blir denne tendensen faktisk trukket fram som et dialekttrekk i framvekst i Oslos periferi, da kvinne 2 understreker at hun stadig hører at ungdommer fra Hurdal bruker denne varianten. Svendsen (2012) understreker at «Østfold /-en» er å finne i oslomålet, selv om folk flest oppfatter det som et «østfoldsk» dialekttrekk. Som et resultat av språkkontakten mellom osloboende og personer i nærheten av hovedstaden kan det se ut som varianten preger språkvalgene til personer som bor utenfor Oslo.

En annen interessant observasjon som karakteriserer Eva sitt språk, er hennes gjennomgående bortfall av *l* i verbet *skal*, da hun i all hovedsak sier /ska/. Det kan man se eksempel på her: «om å gjøre og **ska** være den kule og sånne ting». Hun kutter også endelsen i verbet *skulle*, da hun sier /sku/. Disse variantene av modal verbet er utbredt i flere deler av landet, også i Oslo (Bull, 1982, s. 59), men det kan se ut som varianten avviker fra det som kan regnes som standarduttale, hvis man anser den som «bokmålsnær».

I likhet med de eldre hurdølingene produserer Eva *i*-suffikser i presens perfektum, ved å si /drivi/ og /rekki/. Eva benytter seg også av diftongformen /væit/ gjennom hele samtalen, og hun sier /bræiere/, framfor den mer «oslonære» varianten *breere*. Utover det produserer hun flere ord jeg vil kategorisere som særegne tradisjonelle former, deriblant /høʀ/ (åpning av norrøn *o* til *ø*), /kjærka/ og /vatn/. Samlet er det mange likheter mellom Eva sitt språklige repertoar, og det som kan kalles tradisjonelt hurdalsmål, med hensyn til tidligere forskning og repertoaret til de eldre hurdølingene (se kap. 5.1).

7.1.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger

Holdninger om Hurdal og tilknytning til bygda

Eva beskriver Hurdal med flere positivt ladede ord, som for eksempel «fin» og «kosli», og hun er veldig tydelig på at menneskene som bor i Hurdal, er «pratsomme». Hun forteller

⁸ Lyden er trolig ikke identisk med den retroflekse laterale approksimanten («Østfold /»), som vanligvis oppstår av /r/ i østnorsk, men jeg velger likevel å bruke dette lydskrifttegnet for å tydeliggjøre uttalen hennes.

imidlertid at mange utenfor Hurdal har en annen oppfatning av bygda, da flere hun kjenner har påpekt at Hurdal er et sted i «gokk». Basert på dette utsagnet velger jeg å forstå «gokk» som et usentralt samfunn som ligger for seg selv, noe det kan virke som at Eva ikke er enig i. Hun legger ikke skjul på at hun kan tenke seg å bo nært hjemstedet sitt i framtiden, men at hun ikke nødvendigvis må bo i Hurdal, så lenge hun bor nært familien sin og helst på en gård. Utover det understreker Eva at Hurdal er en bygd hvor «alle kjenner alle», og det virker som Eva synes dette er fint og spennende, ved å si følgende:

«Det er jo ei liten bygd hvor alle kjenner alle føler jæ (.) ær det sånn (.) kåmmer det eller går det noen forbi hjemme og vi ikke væit hvem det ær så brir vi sånn *hvem ær det enkli og hvor kåmmer den fra*».

Videre uttrykker hun stolthet av å komme fra Hurdal, og hun viser sterk tilknytning til hjemstedet sitt:

«Nei jæi er stålt av det (.) fårk ær jo litt sånn negative til det og sånne ting men jæ har aldri skjønt hvorfor da (.) så næi jæ ær stålt av å være fra huddæŋ (.) jæ har aldri vært fræu av å være fra huddæŋ (.) så fårk kan mobbe mæi så mye dom vil for at jæ ær fra huddæŋ (.) jæ ær fortsatt det»

Utover de positive holdningene til Hurdal som sted forteller hun at hun synes det er fint å gå på videregående skole utenfor bygda. Hun forteller at det ikke ville gått så mange på videregående i Hurdal, siden skolene i nærheten antagelig ville vært større og tiltrukket seg flere søkere.

Holdninger om språk, språkvariasjon og oslomålet

Eva virker ivrig når vi snakker om dialekten i Hurdal og språklig variasjon. Likevel uttrykker hun at det er vanskelig å trekke fram kjennetegn ved hurdalsdialekten. Hun forsøker å eksemplifisere med enkelte språklige varianter som er typiske i hurdølinger sitt språkrepertoar, deriblant ordene «drekke» og «eta». Når jeg spør om andre trekk som karakteriserer dialekten i Hurdal, svarer hun følgende:

Eva: For det første (.) vi prater jo (.) [LATTER] (.) assa jæi vil jo si at vi prater jo brett men assa jo lenger inn i huddæŋ du kåmmer (.) jo lenger noŋ da du kåmmer så prater man jo enda bræiere

Eva: Assa jæi kan ikke så mye om 'dialekta [...] (.) det er jo enkelte oŋ som man sier som dom uttafor huddæŋ ikke sier

Her trekker hun raskt fram språklig variasjon med hensyn til hvor i Hurdal man bor, ved å se sammenhengen mellom språk og geografisk plassering. Senere i samtalen underbygger hun påstanden, med å poengtere at nærheten til Toten kan være avgjørende for språkutviklingen i Hurdal, siden man «ender jo opp på toten til slutt», og at de lengst «inni huddæŋ» har «bræiest» dialekt. Utover det beskriver hun oslodialekten slik: «den kan alle forstå (.) den ær den beste og det høres pent ut da». Det er vanskelig å si om hun selv mener dette, eller om det er en oppfatning hun tror folk flest har. Videre kan det se ut som hun mener at hun snakker «finere» hvis hun bytter ut enkelte tradisjonelle trekk, for eksempel ved å si *å spise*, i stedet for *å ete* eller *eta*: «jæi føler mæi jo veldi dom viss jæi skal byne å si *spise*».

Når jeg spør om hennes tanker om språklig variasjon, og hva hun synes om at folk endrer på dialekten sin, svarer hun følgende:

«Asså jæi tenker jo enkli ikke så mye over sånt men jæi vil jo egentli helst atte (.) jæi vil jo at man skal hålle på den dia'lekta man har (.) for jæ vil jo ikke at dial'ekta ska bti borte»

Med andre ord får jeg inntrykk av at Eva ikke er veldig åpen for språklig variasjon, da hun anser det som viktig å beholde dialekten man er oppvokst med. Det ser også ut som at Eva kun tror hun endrer på talemåte hvis hun får kommentarer av andre.

Selvrapportering av språkbruk

Eva uttrykker stolthet over sin egen dialekt, og jeg får inntrykk av at hun ønsker å holde på den, siden hun «ær jo med på å ska føre videre». Hun forteller at dialektene på Østlandet fort kan bli som oslomålet og «vanli bokmår» hvis unge ikke bevarer dialekten de er oppvokst med. Hun ønsker, med andre ord, at den yngre generasjonen skal holde på de lokale dialekttrekkene. Samtidig har hun opplevd at hun har måttet endre på måten hun snakker på, men jeg får inntrykk av at Eva helst vil unngå dette. Eva påpeker at personer fra områder i kort avstand fra Hurdal, har kommentert på hvordan hun snakker, og at hun har måttet justere dialektbruken deretter:

D: Ja har det vært 'situasjoner hvor du har følt at du må endre på hvordan du snakker

Eva: Mhm (.) det væit jæ jo frere hæfra har måtte gjort

D: Men har det vært hvis du har snakka med noen fra et annet sted (.) for eksempel oflo

Eva: Ja oflo og faktisk råhålt og æidsvåll og sånne ting å (.) nå skal det jo sies atte noen [...] fra råhålt sier jo sånn at *jæ væit ikke hvor huddær ær å* [LATTER]

På spørsmålet om hvordan hun opplever slike språklige tilpasninger, sier hun følgende:

«Jæ føler at det blir ikke mæi (.) jæ føler liksåm at jæ prøver å være en annen 'person hvis jæ skal gjøre det (.) men jæ har faktisk måtte gjort det noen ganger for at fårk ska skjønne mæi»

Her antyder Eva at språk kan ha noe å si for hvordan hun opplever seg selv, altså sin egen personlige og sosiale identitet. Eva uttrykker at hun trolig ikke har blitt påvirket av meg og min talemålsvarietet, siden hun følte vi «bare satt og snakka sammen».

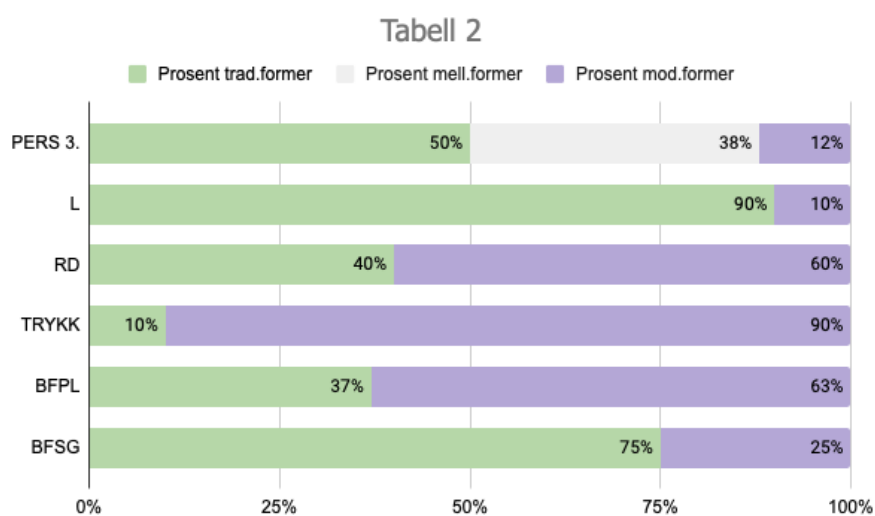
7.2 «Terje»

«Når vi var typ på ongdåmsskoon så var det jo å se hva døm driver med utti der da ikke sant (.) det ær jo helt gæærnt»

Terje er 17 år og går på studiespesialiserende linje på en videregående skole i en av nabokommunene til Hurdal. Han har bodd i Hurdal hele livet, og faren hans er også oppvokst i Hurdal. På fritiden liker han å svømme og å være i aktivitet på andre måter. Han er usikker på hva han ønsker å gjøre etter videregående, men han kan tenke seg å gjennomføre førstegangstjenesten, for å deretter undersøke hvilke muligheter han har i Forsvaret.

7.2.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer

Terje varierer mellom tradisjonelle og modifiserte varianter. I PERS. 3 benytter han alle variantene for variabelen. I motsetning til Eva er det tradisjonsformen /dem/ som har høyest frekvens hos Terje, og han bruker /dom/ i kun to tilfeller. Videre bruker han mellomvarianten nokså frekvent. Det kan

derfor se ut som at mellomvarianten ligger nærmere for Terje enn tradisjonsvarianten /dom/. Videre har han overvekt av «tjukk l» av eldre l, i ord som /bʀir/ og /pʀass/. Han produserer kun fem tilfeller av RD, hvor tre er modifiserte former, mens de to resterende er tradisjonelle, blant annet /nor/ og /oʀ/. Ellers bruker Terje flere a-ender i BFSG, slik som i /dia'lekta/ og /morssida/, men han produserer også en-ender ved noen tilfeller, blant annet i /moren/ og /siden/ (dvs. «en side»). I BFPL varierer han mellom a-ender og ene-ender, ettersom han sier både /foreldra/ og /besteforeldrene/, men samlet bruker han flest modifiserte varianter under variabelen. I importord plasserer han trykket i størst grad på siste stavelse, noe som gjør at Terje har høyest modifieringsprosent under variablene RD, TRYKK og BFPL.

Andre særtrekk ved språket til Terje

Det er flere interessante særtrekk ved språket til Terje. Noe av det første jeg la merke til, er at han omtaler hjemstedet sitt som /hu:ɔal/, og ikke /huddæn/. Jeg vil betegne sistnevnte variant som en mer lokal form, med hensyn til vokalkvaliteten /æ/ og retroflekteringen [ŋ]. /Hu:ɔal/-varianten, med retrofleks lyd med r og d, framstår mer normert og *overlokal*, og det kan se ut som denne varianten ligger nærmest for Terje. Man kan dermed anta at det er to uttalemåter av stedsnavnet Hurdal, hvor én kan regnes som mer lokal (jf. Ge, 2019, s. 70). Videre produserer han mange former jeg vil betrakte som modifiserte og «bokmålsnære». Han sier for eksempel /sell/, i stedet for

tradisjonsvarianten /sjør/, og /breere/ og /brett/, i stedet for variantene *bræiere* og *bræit*. Terje bruker også kun /hun/ i 3. person pronomen-entall, framfor den tradisjonelle varianten *hu*, og han lar seg heller ikke påvirke av min uttale av pronomenformen:

D: Ja hvor kårmer **hu** fra
Terje: **Hun** kårmer fra [...]

Videre tar han i bruk flere tradisjonelle dialektformer. Han produserer blant annet jamvektsformen /samma/ i flere tilfeller, men han bruker også varianten /samme/, noe man ser her: «Nei vi har på en måte opplevd mye av di **samma tinga** og har mange av di **samme erfaringene**». Utover det sier han gjennomgående /skoon/, når han snakker om *skolen*, altså varianten med retrofleks nasal.

En annen interessant observasjon er at Terje tar i bruk påfallende mange ord jeg vil kategorisere som «akademiske», da de kan forstås som fagbegreper som er mest frekvente i skrift. Terje produserer blant annet ordene «demografien», «om lag», «ruralt» og «stigma». Det er vanskelig å si om dette karakteriserer Terje sitt språklige repertoar, da han antagelig ikke bruker slike fagtermer i samtaler med personer i nær relasjon. Dessuten fortalte Terje at han hadde lært om dialekter og begreper tilhørende fenomenet på skolen. Ifølge Hårstad & Opsahl (2013, s. 31) øker tilgangen til slike akademiske ord «når man forholder seg aktivt til denne type stilmønstre gjennom skole og utdanning». Basert på ordbruken hans kan det se ut som Terje har opparbeidet seg et bredt språklig repertoar (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 31). Terje gjorde også uttrykk for at lydopptakeren og situasjonen i sin helhet kan ha gjort så han tenkte ekstra over hva han sa. Det er derfor ikke utenkelig at han snakket «finere» i en mer formell situasjon som intervju kan være, da han kanskje oppfattet det som en form for fagsamtale.

7.2.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger

Holdninger om Hurdal og tilknytning til bygda

Terje beskriver Hurdal som en «liten bygd», og at mange utenforstående oppfatter kulturen i Hurdal som «bøgdakul'tur». Her forstår jeg det slik at Terje omtaler kulturen i bygda som noe spesifikt, nærmere bestemt et reelt kompositum. Videre beskriver han Hurdal som «lokka» fordi «det kårmer ikke så mange inn». Med andre ord kan det se ut som Terje mener at at Hurdal ligger for seg selv, og at det er få som flytter til bygda. Terje uttrykker tidvis at han savner flere kommunale tilbud for unge, siden «vi har ikke så mange tilbud med unntak av skole og helse». På spørsmålet om hvordan han vil beskrive en typisk hurdøling, forteller han at mange interesserer seg for bil og traktor, men at «det ær ganske mange som da aktivt ikke assosierer sæi med det da». Med andre ord beskriver han et skille mellom innbyggerne basert på interesser. Han oppsummerer beskrivelsen av en typisk hurdøling som en «vennli tulling». Terje uttrykker tilknytning til bygda, men at selve stedet ikke nødvendigvis preger han i noe særlig stor grad.

På spørsmålet om han kan tenke seg å bo i Hurdal når han blir eldre, opplever jeg han som til dels undrende og todelt:

Terje: Det syns jæi er vanskli å si med tanke på at jæi ikke egentli vet helt hva jæi har lyst til å drive noe særli med ennå da (.) for som sagt det ær ikke sikkert det jæi har tenkt til å drive med (.) at det ær prass eller at det ær mulighet for å bo i

hu:ðal da eller ikke da (.) men kan jo se for mæi og si slå mæi til ro en þrass det ær litt (.) ja litt
roliere da (.) at det ikke går så hardt for sæi
D: Ja tenker du at huddæn ær et sånt sted som du beskriver der
Terje: Kanskje enda det ær jo (.) assa når man þrjir litt eldre så ær det jo fint å ha en þrass der det skjer mer åsså der det ær

Med andre ord virker det som Hurdal er et sted han kan se for seg «å slå mæi til ro», men at det kan være fint å bo et sted hvor det skjer mer. På spørsmålet om det er noen forskjell mellom folk fra Hurdal og større tettsteder i nærheten, tror han ungdom på større steder med «en større ansamling av fåk» kanskje opplever flere sosiale utfordringer. Ellers er det, ifølge han, mer likhet mellom folk fra Eidsvoll og Hurdal, enn Hurdal og andre større steder.

Holdninger om språk, språkvariasjon og oslomålet

På spørsmålet om hva som karakteriserer dialekten i Hurdal, forteller Terje at den «likner på totendialekta», og at majoriteten snakker «brett». Her kan det se ut som han er inne på *bredd-fint-dikotomien* (Hårstad et al., 2021, s. 81), altså at talemålet i Hurdal skiller seg ut i den mer rurale og «brede» retningen. Ungdommene som snakker «brett» har, ifølge Terje, gjerne foreldre som «er ganske på at dem skal lære sæi dia'lekta fordi at dom er stålt av þrassen dom kåmmer fra da og dia'lekta». Terje understreker videre at den «originale dia'lekta» kanskje står sterkest hos den eldre generasjonen, da de gjerne er mer bevisste på dialektbruken, til forskjell fra de unge i bygda. I motsetning til hurdalsmålet beskriver han oslodialekten som mer «gratt» og «ren». Videre tror han dialekten i Oslo har blitt slik den er i dag, på grunn av mangfoldet i byen, og at mange fra andre steder flytter dit.

På spørsmålet om hans holdninger til språklig variasjon uttrykker Terje at han synes man ikke skal tenke så mye over hvordan man snakker, siden språkendring og språkpåvirkning «skjer jo tydeligvis ganske naturli (.) man påvirknes av dem rundt sæi». Terje viser her at han er bevisst på at man kan la seg påvirke av samtalepartneren og de sosiale miljøene man er omringet av. Han har heller ikke lagt merke til og tenkt over situasjoner hvor han har endret på dialekten sin, og han har ikke opplevd å få kommentarer på hvordan han snakker. Han legger imidlertid vekt på at slike kommentarer kanskje oppstår hvis «noen prater ganske annerledes enn mangfoldet», altså hvis man har en talemålsvarietet som skiller seg ut fra majoriteten. Terje virker derfor åpen og tolerant for språklig variasjon hos både han selv og andre.

Selvrapportering av språkbruk

Terje forteller at dialekt ikke nødvendigvis betyr så mye for han, siden han ikke tenker så mye over hvordan han snakker. På spørsmålet om han prater det han omtaler som «hu:ðalsdia'lekt», svarer han: «jæi prater ganske (.) ka'nke si det da men si standar bokmår», men han er bevisst på at han bruker enkelte ord som ikke er helt «gratte». På spørsmålet om hva dialekten betyr for han, svarer han følgende:

«For mæi så betyr ikke dia'lekt så veldi mye egentli (.) jæi føler at jæi bare prater (.) eller jæi prater akkurat sånn som faller for mæi da enkli (.) jæi tenker ikke så mye på det i dagllilivet»

Når det gjelder spørsmålet om enten jeg eller intervjusituasjonen i sin helhet har påvirket hvordan han snakker, svarer Terje:

«[...] Kanskje mikrofonen (.) at man prøver å prate litt mer årtli (.) og da kanskje igjen siden det ær en slags fagsamtale siden du skal kåmme fram til no (.) at man prøver å formulere sæi litt sånn tydeli da»

Det kan se ut som at Terje opplevde samtalen som en formell situasjon, hvor han var bevisst på at jeg var på utkikk etter *noe*, selv om han ikke var kjent med «jakten» min etter språklige data. Det kan sees i sammenheng med at Terje tok i bruk flere akademiske ord (jf. kap. 7.2.1).

7.3 «Nora»

«Det ær mange som prøver å etterligne sånn huddærdsdia'lekt og sånn (.) det syns di ær gøy (.) men dom ække så frinke da»

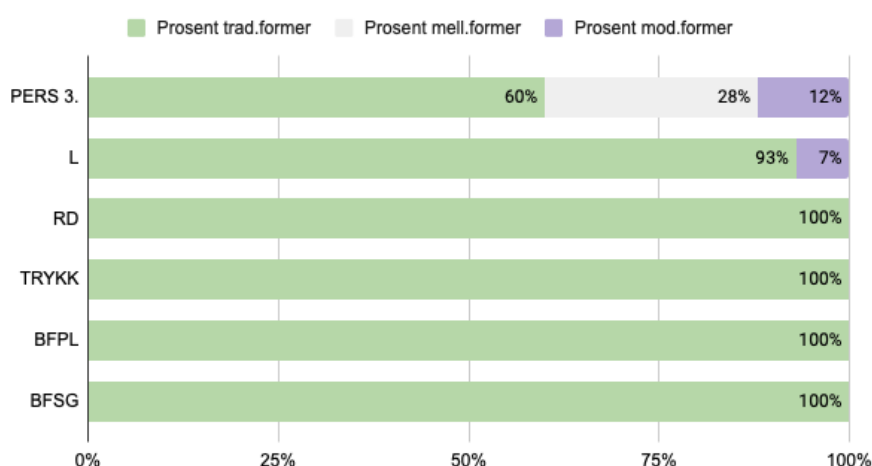
Nora er 17 år gammel og går på yrkesfaglig linje på en videregående skole i en av nabokommunene til Hurdal. Hun er oppvokst i Hurdal, og har bodd i bygda hele livet. Nora og familien bor nært Hurdal sitt administrasjonssentrum. Begge foreldrene er oppvokst i Hurdal.

7.3.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer

Det er mange spor av tradisjonelle dialekttrekk i språket til Nora, og hun er den informanten som tar i bruk færrest modifiserte varianter. Hun produserer både /dom/, /døm/ og /di/ i PERS. 3, men det er førstnevnte tradisjonsvariant som er mest frekvent. I likhet med Eva bruker hun ikke den tradisjonelle varianten /dem/.

I BFSG produserer Nora utelukkende *a*-endelser, for eksempel i ord som /kjærka/ og /boka/. Videre har hun overvekt av «tjukk /» av begge opphav, og plasserer trykket på første stavelse i alle tilfeller. Dette kan man se i ord som /'dialekt/, /'garasje/ og /'transport/. Når samtalen dreier seg rundt hurdalsmålet spesifikt, påpeker hun at trykkplassering på første stavelse er et karakteristisk trekk ved hurdalsdialekten, ved å eksemplifisere med uttalen av substantivet *banan*, hvor hurdølinger, ifølge henne, plasserer trykket slik: /'bannan/. Det er i kun ett tilfelle hvor hun produserer substantiv under variabelen BFPL, og derfor gir ikke denne variabelen så mye opplysninger om hvilken variant som er mest frekvent i Nora sitt språk. Men med utgangspunkt i realiseringen hun gjør, bruker hun tradisjonsformen /venna/. Samlet er Nora en av informantene som har lavest modifieringsprosent på alle variabler, men hun modifierer under variablene PERS. 3 og L.

Tabell 3

Særtrekk ved språket til Nora

Det er flere interessante trekk med språket til Nora, som kan si mer om hennes språklige repertoar, og hun har mange tradisjonelle trekk i sitt språk. I likhet med de eldre kvinnene produserer hun jamvektsformen av verbet *å komme*, altså /kåmma/, ved å si: «'komplisert å **kåmma** sæ fra jessheim til huddæn». Hun bruker også partisippformen /kåmmi/ ved flere tilfeller. Nora produserer også andre jamvektsformer, som for eksempel /gjørra/ og /samma/. Ellers benytter hun seg av ord med diftong, deriblant /bræi/ og /væit/, og demonstrativformen /dærre/. Videre er det flere vokalsenkinger i Nora sine språklige realiseringer, deriblant fra e til æ i ordet /hæj/ («helg»), noe som kan betraktes som en

tradisjonell variant. I likhet med Eva bruker Nora modalverbet /sku/, i stedet for den fullstendige formen *skulle*.

Et interessant uttrykk jeg la merke til er at Nora bruker gjennom hele samtalen, er uttrykket «i stella for», som kanskje kan betraktes som en lokal variant for *i stedet for*. Ifølge Norsk Ordbok er uttrykket typisk for «utkant-sørøstlandske» talemålsvarieteter. Østre Toten kommune, altså en av nabokommunene til Hurdal, står oppført som et av områdene hvor denne formuleringen gjerne blir brukt.⁹ Derfor er det ikke utenkelig at denne varianten også er å finne i det språklige repertoaret til personer fra Hurdal.

7.3.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger

Holdninger om Hurdal og tilknytning til bygda

Nora beskriver Hurdal som «en fin p̄rass hvis du liker å bo på landet», og at det er «'sentralt men 'usentralt». Videre forteller hun at det «går mye i traktorkjøring» for en «ekte» hurdøling, men hun sier dette med en humoristisk undertone, da hun tror personer utenfor Hurdal har denne oppfatningen, og ikke nødvendigvis hurdølingene selv. I likhet med Eva understreker Nora at de fleste vet hvem hverandre er i bygda. Hun følger opp dette, ved å si: «[...] det bor kanskje ikke så mange der så om det skjer no så tar det ti 'minutter så væit alle det». Med andre ord forteller Nora at rykter sprer seg fort på små steder som Hurdal. På spørsmålet om hun vil bo i Hurdal når hun blir voksen, svarer hun: «Ja det trur jæ kårmer til å gjørra», siden hun «liker å ikke bo så tett oppå nabo'n liksåm».

På spørsmålet om hun er stolt over å komme fra Hurdal, svarer hun følgende: «Jæ har aldri vært f̄æu (.) syns det ær veldi fint å kårme fra huddæŋ (.) prater veldi godt om det på skooŋ fordi ingen andre syns no bra om huddæŋ [LATTER]». Det kan dermed se ut som Nora har sterk tilknytning til Hurdal som sted, selv om andre ikke «syns no bra» om Hurdal. Hun forsøker derfor å snakke ekstra fint om hjemstedet sitt til andre, ved å si:

«At det ær den fineste p̄rassen på joŋ pleier jæ å si (.) jæ væit ikke jæ (.) det ær ikke så mye å si (.) alle jæ går i klasse med mener at alle stereotypiske huddøringer spiser middag på nebbenes¹⁰ fire dager i uka å [LATTER] (..) det gjør vi jo ikke da»

Jeg opplever det som at Nora tror mange har fordommer om Hurdal som hjemsted, da basert på presentasjonene av stereotypiske forestillinger som illustrert ovenfor. Selv om Nora uttrykker at hun trives i Hurdal, synes hun det er fint å gå på videregående et annet sted. På spørsmålet om hun skulle ønske det var en videregående skole i hjembygda, svarer hun at det kunne blitt litt «stussli», siden hun tror folk fra andre steder ikke ville søkt seg inn på skolen, kanskje på grunn av forestillingene hun tror folk har om bygda. Dessuten virker det som hun setter pris på å møte nye folk på skolen, selv om det innebærer en lengre busstur.

⁹ Norsk Ordboka har satt opp andre steder hvor denne formuleringen blir brukt, deriblant Furnes, Jevnaker og Hall.

¹⁰ Nebbenes: To lokale veikroer langs E6, som serverer tradisjonell husmannskost. Kroene er på Eidsvoll Verk, og det tar ca. tjue minutter å kjøre dit fra Hurdal.

Holdninger om språk, språkvariasjon og oslomålet

Jeg får inntrykk av at Nora opplever det som litt vanskelig å beskrive hurdalsdialekten, men hun forteller at den er «bræi», og at «det ær jo di enkle utbyttningene med sånn *itte* i stella for *ikke* og *je* i stella for *jæi*». Her kan det se ut som Nora mener utbyttningene hun forteller om, er små språklige justeringer som gjør talemålet mer nært det hun omtaler som hurdalsdialekt. Når jeg spør Nora om det er noe forskjell på folk fra Hurdal og større tettsteder, som for eksempel Kløfta og Jessheim, trekker hun fram at de snakker annerledes der enn i Hurdal. Hun påpeker at dette kanskje er slik fordi det er større steder med mer mangfold. Videre trekker hun linjer mellom hurdalsdialekten og totendialekten, slik Eva og Terje gjør. Nora antyder imidlertid at hurdalsmålet har blitt «vatna ut» gjennom generasjoner, siden «fårk under træddve i huddæn prater ikke så mye `dialekt». Med utgangspunkt i denne uttalelsen kan det se ut som Nora mener fenomenet «dialekt» har trekk hun anser som eldre og tradisjonelle, som for eksempel *je* og *itte*, som illustrert i det foregående.

På den andre siden beskriver Nora oslodialekten som «finere» og «norsk bokmår», og hun understreker at «dom snakker jo ikke `dialekt i det hele tatt». Som påpekt i forrige avsnitt kan det se ut som Nora antyder at *en dialekt* kan regnes som det, hvis den innehar trekk som skiller seg fra «norsk bokmår». Hun forteller videre at innbyggerne i Oslo kanskje ser på bymålet som noe «bedre», men at de «uttafor oflo» ikke nødvendigvis deler denne oppfatningen med osloboerne. På spørsmålet om noen dialekter blir oppfattet som finere enn andre, svarer hun at noen kanskje er «bedre», men at «ingen måter å prate på ær finere enn andre». Nora forteller videre at mange dialekter gjerne utvikler seg i retning oslomål, ved å si dette når vi snakker om språklig variasjon: «det ær jo kjedeli hvis alle ender opp med å prate sånn døm gjør i oflo (.) for det kårmer jo sikkert til å skje etter hvert (.) men det ær jo kjedeli».

På spørsmålet som angår språklig tilpasning og variasjon, sier hun videre:

D: Men tror du noen endrer dia'lekta si og hva syns du om det

Nora: Det ær det helt sikkert noen som gjør siden noen tar sæi mer nær av ting enn andre (.) men det ær jo domt fordi enkli så burde du tatt vare på den `dialekta (.) jæ ær jo ikke no frink til å ta vare på den sør men (.) men vi burde jo ha gjort det

Med andre ord kan det se ut som at Nora er bevisst på dagens språklige variasjon, noe som kan tyde på at hun er tolerant for det.

Selvrapportering av språkbruk

Nora uttrykker at hun ikke snakker det hun omtaler som hurdalsdialekt, men at foreldrene hennes gjør det, siden de snakker «bræit». På spørsmålet om hva dialekten betyr for Nora, svarer hun: «Hakke så mye betydning for mæi men den eneste gangen jæ tenker over det ær når andre `kommenterer på det». Hun følger opp dette, ved å fortelle om da hun har fått kommentarer på hvordan hun snakker:

«Ja det skjer [LATTER] (..) det ær veldi mange som `kommenterer på hvis jæi sier eller på skoon og sånn (.) jæ har aldri hørt noen som sier *mjørk* for eksempel (.) da tenker [jæi] litt sånn *åkei men det har jo jæ sagt hele livet*»

På spørsmålet om hun har opplevd at hun endrer på dialekten sin, og om hun legger om hvis hun får kommentarer på hvordan hun snakker, sier hun følgende:

«Næi jæ tror ikke jæi sånn `generelt har endra på grunn av det men jæi prata jo (.) `dialekta mi å har jo b̥ritt mer og mer vatna ut med tia så det ær jo (.) men det trur jæi åsså ær fordi at det ær så mange rundt mæi som ikke prater det (.) så da bare b̥rir det sånn (.) men jæ trur jæ aldri har endra på det jæi har sagt fordi andre har `kommentert på det»

Med andre ord kan det se ut som at Nora endrer på språket sitt i møte med folk med ulik talemålsvarietet, men at dette ikke nødvendigvis skjer fordi hun får kommentarer på hvordan hun snakker. Dermed kan det se ut som at Nora «legger om» fordi hun blir påvirket av de sosiale omgivelsene rundt seg.

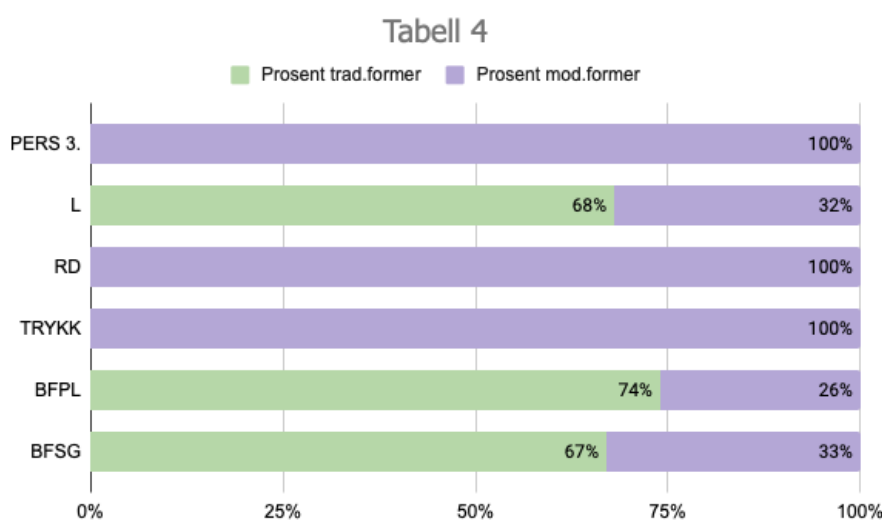
7.4 «Sigrid»

«Men det ær jo igjen litt (.) sånn bondedia'lekt (.) sånn ut på landet (.) det ær jo ganske likt sånn det ær på toten og sånn åsså (.) at man *prater* eller *taler* i stede for *snakker*»

Sigrid er 18 år og går på studieforberedende linje ved en videregående skole på et tettsted nært Hurdal, hvor hun også bor. Hun flyttet fra Hurdal da hun startet i vg1, etter å ha fullført grunnskoleopplæringen i hjemkommunen. Foreldrene hennes bor et stykke utenfor Hurdals administrasjonssentrum. Sigrid tilbringer fortsatt tid hjemme i hjembygda, både i helger og i ferier. Etter videregående ønsker hun å ta utdanning innenfor helsefag.

7.4.1 Kvantitativ analyse av språklige realiseringer

Sett i sammenheng med de andre ungdommene har Sigrid høyest modifieringsprosent på samtlige språklige variabler. Hun produserer utelukkende /di/ i PERS. 3, noe som kan tyde på at de andre variantene ikke ligger nærme for Sigrid. Under variablene TRYKK og RD

benytter hun kun modifiererte former. Hun sier blant annet /inter'nat/ og /går/ (gård, m). Ellers produserer hun «tjukk l» av eldre /, i ord som /fårk/, men det er flere tilfeller hvor hun ikke produserer en retrofleks flapp, blant annet i /fleste/. I BFPL veksler hun både mellom *ene*-endelse og *a*-endelse, men det er sistnevnte tradisjonsform som blir brukt mest. Hun sier blant annet /vennene/ og /naboene/, men også /åldeforeldra/ og /gamringa/. Hun veksler også under variabelen BFSG, da hun sier både /lillesøstera/ og /bestemoren/. Samlet benytter hun seg av flest tradisjonelle former under variablene L, BFPL og BFSG, da hun modifierer 100% på de resterende variablene.

Andre særtrekk ved språket til Sigrid

I likhet med de andre informantene er det flere interessante særtrekk ved språket til Sigrid. På lik linje med Terje omtaler hun hjemstedet sitt som /hu:dal/, i stedet for /huddæn/, som dermed skiller seg fra de andre to informantene, og også de eldre kvinnene jeg har snakket med. I likhet med «Eva» produserer Sigrid flere apikale /-er. Dette skjer flere ganger, i ord som /kollektiv/ og /skal/.

Til tross for Sigrids høye modifieringsprosent er det flere særtrekk som kan regnes som tradisjonelle. I 3. person entall bruker hun /hu/, til fordel for den mer modifiererte varianten /hun/. Gjennom hele samtalen veksler Sigrid mellom diftongformen /væit/ og formen med monoftong, altså /vet/. Dessuten veksler hun innenfor samme sekvens: «Men jæ **vet** ikke helt (.) men det ær hvert fall den jæi husker best (.) men jæi **væit** sånn som en av

bestevennene mine fra barneskool [...]». Sigrid bruker også tradisjonsformen /dræiv/, slik man kan se her: «Når jæi bodde her før så **dræiv** jæi med veldi mye forskjelli».

Et interessant og karakteristisk trekk ved Sigrid sin språkbruk er at hun bruker varianten /fløu/, framfor /fɾæu/ («flau»), slik man kan se her: «Kanskje heller fløu». *Au*-kvaliteten er noe trangere i måten hun uttaler den, altså /fløu/ i stedet for *æu*-kvalitet i /fɾæu/. Dette er interessant, da formen hun bruker er mest frekvent i områdene som omkranser Mjøsa. Kanskje kan denne varianten bli betraktet som en form som er mer typisk i de nordlige delene av det østnorske dialektlandskapet, mens varianten /fɾæu/ ligger nærmere for språkbrukerne i og omkring Oslo.

7.4.2 Kvalitativ analyse av språkbruk og språkoppfatninger

Holdninger om Hurdal og tilknytning til bygda

Sigrid har flere positive ting å si om hjemstedet sitt, men hun uttrykker også mindre positive sider ved å bo i Hurdal. Først og fremst beskriver hun Hurdal som «lite», og at det er «mye skog» i området rundt bygda. Det kan se ut som Sigrid mener at bygda ligger landlig til, siden skogen blir trukket fram for å karakterisere hvordan det er i Hurdal. Videre følger hun opp beskrivelsen av hjemstedet, ved å si følgende:

«Hm at det ær veldi lite [LATTER] (..) så uten at det høres veldi rart ut så ær det sånn at di fleste kjenner hverandre eller man har møtt di fleste før (..) det ær lissåm få buti'kker og kort mellom steder»

Det kan dermed se ut som Sigrid mener det skjer lite nytt i Hurdal, siden man har møtt de fleste før. Når jeg spør om hun kan beskrive en typisk hurdøling, forteller hun at mange «[...] sikkert tenker en eller annen som bor på en gård eller bor litt oppi skogen (..) ær litt mer (..) gammeldags hvis man kunne sagt det». Her kan det igjen se ut som at Sigrid karakteriserer Hurdal som landlig og «bondeakti», siden hun tar i bruk ordet «gammeldags». I likhet med Eva og Nora mener Sigrid at de fleste i Hurdal har kjennskap til hverandre, på en eller annen måte. Det kan virke som at Sigrid synes dette er helt greit, men hun understreker at rykter kan spre seg fort på grunn av dette, noe Nora også påpeker. Sigrid forteller videre at hun synes det er fint å bo og gå på videregående et annet sted, selv om tettstedet hun bor på nå ikke nødvendigvis er så stort i forhold til for eksempel Oslo.

Når Sigrid forteller om de mindre positive sidene ved Hurdal, trekker hun raskt fram at det er flere muligheter på større tettsteder i kort avstand til hjemstedet. Hun forteller at større tettsteder, som Jessheim og Eidsvoll, er mer «årnlige steder». Likevel får jeg inntrykk av at Sigrid er glad for at hun har vokst opp i Hurdal, da hun forteller at det er «[...] litt mer tryggere mil'jø fordi atte det ær litt mindre og at man kanskje ikke blir introdusert til like mye greier så tidli», slik hun tror ungdom fra større steder kan bli. Hun utelukker ikke at hun kan tenke seg å bo i hurdalsområdet når hun blir eldre, mest fordi hun vil bo nært familien sin.

På spørsmålet om hun er stolt eller flau av å komme fra Hurdal, svarer Sigrid følgende:

«Kanskje heller fløu (.) sånn di fårka som væit om hu:dal som bor rundt her (.) det ær jo litt sånn at det ær bondefålk og sånn da (.) hvis det ær andre fålk man møter og så ær det ingen som væit hvor det ær uansett liksåm (.) men assa jæi har ikke no prob'lem å si at jæi kårmer fra hu:dal»

Slik jeg forstår det, kan det virke som Sigrid har opplevd å være flau over å komme fra Hurdal hvis folk har kommentert på det. Dette skyldes kanskje ikke oppfatningen hennes av hjemstedet sitt, men mer andres oppfatning av bygda. Hun forteller videre at dette også avhenger av at flere uttrykker at de ikke vet hvor Hurdal er.

Holdninger om språk, språkvariasjon og oslomålet

Sigrid er pratsom når vi snakker om språk og språklig variasjon, men hun ytrer også at hun ikke har tenkt så mye på disse temaene. Når jeg spør om hun kan beskrive hurdalsdialekten med noen få ord, svarer hun: «litt sånn bondedia'lekt» og at «det er ganske likt sånn det ær på toten». Videre spør jeg om det er enkelte karakteristiske trekk ved dialekten man lett kan kjenne igjen, og da nevner hun raskt at «man sier *je* i stedet for *jæi*». På spørsmålet om noen dialekter kan oppfattes som finere, bruker hun oslodialekten som eksempel, før jeg rekker å spørre hun om hvordan oslomålet kan beskrives:

D: Ja for tror du det finnes måter å snakke på som oppfattes finere og bedre enn andre

Sigrid: Ja man føler jo sånn oflo når man snakker fint kanskje ær den rette måten å prate på (.) enn di i hu:dal da

D: Ja at det oppfattes mer rett

Sigrid: Ja bedre liksåm

Med andre ord kan det se ut som Sigrid tror dialekten i Oslo kan bli oppfattet som finere og den «rette måten å prate på». Videre forteller hun at osloboerne gjerne «sier oslo med den s-en». Når jeg stiller spørsmål ved hennes tanker om språklig variasjon, får jeg inntrykk av at hun er nokså tolerant for dette. Hun forteller blant annet at hun normalt sett ikke tar i bruk ord som «ær litt dia'lekt», noe jeg forstår som språktrekk hun oppfatter som typiske for hurdalsmålet. Kanskje vitner dette om at Sigrid oppfatter sin egen dialekt i retning «fin», altså i retning et mer homogent østlandsmål. Likevel forteller hun at hun fort kan «legge om» til mer hurdalsdialekt når hun snakker med eldre med mer markante dialekttrekk, for da snakker hun «plutseli breere». Ellers tror hun at alle endrer på dialekten sin, uansett hvor man kommer fra, fordi «man tilpasser sæi andre», slik hun selv gjør i møte med eldre. Sigrid beskriver dermed språklig variasjon som en naturlig del av den sosiale hverdagen.

Når jeg spør Sigrid om hva dialekten hennes betyr for henne, og om hun er bevisst over hvordan hun snakker, svarer hun følgende:

«Jæ føler på en måte ikke så mye identitet i fårhåld til dia'lekt og sånn da (.) og jæi ær ikke veldi bevisst over det heller (.) jæ ær heller sånn at man tenker over det når man snakker med andre som snakker annerledes eller som ikke har di få ora som ær litt annerledes (.) at man da kanskje blir litt sånn (.) at di kommen'terer da men det ær ikke no jæ tenker over sånn egentli»

Sigrid presenterer identitetsbegrepet før vi kommer inn på det, noe som kan vitne om at hun ser en relasjon mellom språk og identitet (jf. Joseph, 2016), selv om hun ikke mener dialekt betyr så mye for henne. På spørsmålet om hun har noen tanker om hvordan dialekten i Hurdal vil være om ti år, forteller hun at det mest sannsynlig vil være mindre karakteristiske trekk, siden det kanskje er flere folk som bor i bygda om 10 år enn for mange år tilbake, og at ungdommer i dag blir påvirket av språket på internett og sosiale medier.

Selvrapportering av språkbruk

Noe av det første Sigrid sier, når jeg spør hun nærmere om dialekten i Hurdal, er: «Nå prater på en måte ikke jæi no dia'lekt lenger». Hun forteller at hun hadde flere gjenkjennelige dialekttrekk da hun var yngre, men at dette kanskje kan skyldes påvirkning fra de eldre i familien, siden de snakker «mer dia'lekt». Med andre ord antyder Sigrid at talemålsvarieteteten hennes har forandret seg over tid. Videre når jeg spør om hvorfor hun ikke omtaler sin dialekt som typisk for Hurdal, svarer hun følgende:

Sigrid: Hm assa nå klarer jæi ikke helt å legge over helt (.) jæ ær på en måte ikke vandt med det (.) men asså grunnen til at jæi ikke gjør det ær at jæi blir påvirka av di andre jæi ær med (.) og det er såpass mange andre av di yngre her som ikke har snakka no dia'lekt (.) så da har det liksom bÿtt litt at man glemmer av det (..) for det ær jo fårka man ær mest med som (.) det ær sånn det blir da

D: Ja du bÿr påvirka av di rundt dæi

Sigrid: Jæi mærker jo det hvis jæi ær med samme fålka lenge som har litt sånn mer huddøring [...] så bÿr det plutseli at man sier noen or uten at man tenker over det (.) at man kårmer litt tilbake til det (.) åsså ær det jo fortsatt et par or som jæi bruker å (.) sånn *mjørk* i stede for *melk* og sånne ting (.) men det ær jo ganske pent hvis man skal si det

Med andre ord påpeker Sigrid at hun bruker enkelte ord som kan oppfattes som tradisjonelle, selv om hun ikke alltid er bevisst på at hun bruker ordene hun omtaler. Samtidig anser hun talemålet sitt som «pent» ved å måle talemålsvarieteteten sin opp mot den tradisjonelle dialekten i Hurdal. Ellers viser Sigrid at hun er oppmerksom på at hun kan bli påvirket av språkmiljøet rundt seg.

Når jeg spør om hun tror hun har blitt påvirket av måten jeg snakker på, svarer hun: «Det kan sikkert hende men jæi har ikke tenkt over det mens jæi har prata med dæi (.) men det kan godt være at det hadde vært annerledes hvis du hadde hatt en annen dia'lekt». Sigrid viser også her bevissthet rundt mulig språkpåvirkning fra samtalepartner, og hun ser på det som naturlig.

7.5 Tendenser i den språklige variasjonen

Slik jeg antok i forkant av intervjuene er det en variasjon mellom ungdommene i Hurdal sitt språklige repertoar. Avsluttende vil det derfor være hensiktsmessig å sammenfatte resultatene, for å undersøke hvilke språklige tendenser variablene viser. Samtidig som det er ulik grad av modifisering hos de fire informantene, kan man se en intraindividuell variasjon per informant, da de språklige variablene belyser i hvilken grad ungdommene veksler mellom *tradisjonell* og mer *modifisert* variant på de ulike variablene.

Samlet er det Sigrid som har høyest modifiseringsprosent totalt, med 65% modifiserte former, mens på den andre siden benytter Nora og Eva seg av flest tradisjonelle former, med kun 3% og 8% modifisering. Det er imidlertid Terje som viser størst grad av intraindividuell variasjon på samtlige variabler, da han har høy modifiseringsprosent under flere variabler, men modifiserer i mindre grad under andre, deriblant L og BPSG. Samlet viser hans språklige realiseringer 43% modifisering, noe som viser at han bruker opp imot halvt om halvt med *tradisjonelle* og *modifiserte* former, i tillegg til *mellomvarianten* under PERS. 3.

Ved hjelp av variablene kan man også undersøke hvilke dialekttrekk som er konsekvente i unge hurdølinger sitt språklige repertoar, og man kan antyde hvilke tradisjonelle former som er under «press» fra de mer *overlokale* språknormene. Overordnet er det størst belegg av tradisjonelle former under variablene L og BPSG, som kan vitne om at disse variantene ikke nødvendigvis er under like stort press som andre varianter. Eva og Nora produserer utelukkende tradisjonelle former under BPSG, mens over halvparten av realiseringene til både Terje og Sigrid er tradisjonelle. Samlet er det høyest grad av modifisering under variablene TRYKK og RD, noe resultatene til Rasmussen (2020) også viser. Sett i sammenheng med de eldre kvinnene plasserer de trykket på første stavelse i importord i nesten alle tilfeller, og begge produserer «tjukk /» av eldre *rð*, noe som tyder på at de yngre språkbrukerne i større grad lar seg påvirke av de *overlokale* språklige variantene. Dette kan igjen illustrere at de tradisjonelle variantene skyves ut av språket, da særlig når det gjelder TRYKK og RD, med hensyn til mine resultater.

Avsluttende er det også interessant å se nærmere på variabelen PERS. 3, siden resultatene viser både inter- og intraindividuell variasjon. Her valgte jeg å inkludere en *mellomform* for å få kvantifisert varianten *døm*. Samlet er det tradisjonsformene *dom* og *dem* som er mest frekvente, men at mellomvarianten *døm* også blir brukt hyppig av både Eva, Terje og Nora. Jeg har imidlertid lagt merke til, med hensyn til bruken av *døm*, at det kan se ut en av de tradisjonelle formene blir erstattet med mellomformen, da Eva, Terje og Nora kun bruker én av tradisjonsvariantene frekvent. Terje produserer tradisjonsformen /dem/ tilsynelatende hyppig, og bruker /dom/ i kun to tilfeller. I motsetning har Eva og Nora høyest frekvens av formen /dom/, og bruker ikke /dem/ i det hele tatt. Dermed kan det se ut som *mellomformen* ligger nærmere for alle tre, enn tradisjonsformen de ikke benytter seg av. Dette er interessant, da det kan vitne om at *døm* er i framvekst i språkmiljøet i Hurdal, og kanskje at tradisjonsformene har fått svekket posisjon hos språkbrukerne, siden *døm* og *di* blir brukt i stedet.

8 Sammenfatning - jakten på forklaringsfaktorer

8.1 Topostatisk versus topodynamisk personlighet

Slik jeg var inne på i kapittel 3, kan begrepsparet *topostatisk* og *topodynamisk* personlighetstype bidra til å forklare individets språkvalg, som kan sees i sammenheng med bruken av *tradisjonelle* og *lokale* eller mer *modifiserte* (og oftest *overlokale*) språklige varianter. Det er verdt å understreke at det ikke nødvendigvis er slik at en person er enten den ene eller den andre personlighetstypen. De idealiserte personlighetskategoriene kan imidlertid si noe om informantenes tilknytning og relasjon til hjemstedet sitt, som videre kan korrelere med språkvalgene de foretar (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 78-79).

Med hensyn til informantenes språklige realiseringer, og også hva de forteller om deres tilknytning til Hurdal, kan informantene plasseres på en skala mellom *topostatisk* og *topodynamisk* personlighet, hvor det er likheter mellom enkelte informanter. Først og fremst er det flere likhetstrekk mellom Eva og Nora, da de begge beveger seg i en mer *topostatisk* retning. Begge jentene er ivrige og positive når samtalen dreier seg om Hurdal som hjemsted. Det kan videre se ut som de identifiserer seg med hjemstedet sitt. De forteller at de ser likhetstrekk mellom seg selv, og det de beskriver som en typisk hurdøling. Eva forteller for eksempel: «jæi så enkli litt etter hvordan jæi [er] i den beskrivelsen». Med andre ord kan det se ut som Eva i stor grad identifiserer seg som hurdøling, noe som kan tyde på at hun kjenner på sterk tilhørighet til hjemstedet sitt. Videre formidler både Eva og Nora at de kan tenke seg å bo i Hurdal når de blir eldre. Eva identifiserer seg også med det «bondske», da hun forteller at hun ønsker å bo på gård eller småbruk. Stedslojaliteten deres kan videre korrelere med hyppig bruk av tradisjonelle språkformer, noe både Eva og Nora gjør, med hensyn til den kvantitative analysen av deres språklige realiseringer. Med andre ord oppfatter jeg begge jentene som lokalt orienterte, da de i stor grad har «tradisjonelle normer og handlingsmåter» (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 78).

Terje uttrykker at han ikke nødvendigvis ser på seg selv som en typisk hurdøling. Jeg får inntrykk av at han tidvis opplever at interessene hans skiller seg fra majoriteten, da «mange intere'sserer sæi jo for bil (.) for kanskje litt sånn bøgdukul'tur», og at dette ikke nødvendigvis treffer han i noe særlig stor grad. Likevel utelukker han ikke at han kan tenke seg å bo i bygda, når han blir voksen, selv om han kanskje vil bo et sted hvor det «skjer mer». Terje bruker også flere språklige varianter som kan beslektet med tradisjonelt hurdalsmål, noe som kanskje signaliserer en relasjon til hjemstedet. Jeg opplever derfor Terje som tidvis todelt, og jeg vil derfor plassere han midt mellom *topostatisk* og *topodynamisk* retning.

Sigrid er den informanten som skiller seg mest markant ut i retning *topodynamisk*. Det kan se ut som Sigrid trives med å bo et sted hvor det er mange muligheter, og jeg får inntrykk av at Hurdal i hennes øyne ikke nødvendigvis er et slikt sted. Det kan derfor se ut som, basert på dette, at hun søker mot det mer urbane, da hun ønsker å flytte til et større tettsted eller by lenger unna Hurdal enn sitt nåværende bosted, ved å si: «Jæi tenker å frytte enda litt lenger denne gangen». Men hun legger ikke skjul på at hun fort kan «ende opp» i nærheten av Hurdal når hun blir voksen. Sigrid sin *overlokale* tilnærming kommer også til uttrykk gjennom språkvalgene hun foretar seg, siden hun modifiserer i stor grad. Hun forteller også selv at hun snakket «breere» og brukte flere tradisjonelle

varianter da hun var mindre, men at hun har lagt vekk disse når hun har blitt eldre, noe som kanskje antyder en form for språklig konvergens i retning av noe mer *overlokalt*. Hun understreker også at det ikke er naturlig for henne å snakke «årtelig hurdalsdialekt»: «assa nå klarer jæi ikke helt å legge over helt (.) jæ ær på en måte ikke vandt til det». Dette belyser også kanskje hvordan språket hennes kan fungere som et uttrykk for hennes personlige identitet, da hun ikke «klarer» å «legge over». Selv om Sigrid ikke nødvendigvis har et solid fotfeste i det som er typisk hurdøling, vil jeg ikke påstå at hun ligger helt på ytterpunktet som *topodynamisk* på skalaen, særlig med hensyn til at hun ikke utelukker at hun kan bo i Hurdal som voksen, og at hun ikke uttrykker stedsfraskrivelse eksplisitt.

Selv om jeg antyder at enkelte informanter er i retning en av personlighetstypene på skalaen, er det verdt å understreke at samtlige informanter snakker positivt om bygda, samtidig som de uttrykker mindre positive sider ved å bo i Hurdal. Overordnet får jeg et inntrykk av at informantene ikke nødvendigvis sitter med alle de negative oppfatningene selv, men at de i større grad har fått uttrykt negative holdninger fra personer fra andre steder. Eva uttrykker for eksempel at «dom kan måbbe mæi så mye dom vil» fordi hun er fra Hurdal, noe som signaliserer at hun tror det kan finnes stereotypiske forestillinger om befolkningen i bygda, men hun velger å «stå imot» og være stolt av å komme fra Hurdal.

8.2 Oslo og oslomålet som drivkraft for dialektutviklingen

Som konkretisert er hovedformålet mitt med prosjektet å beskrive og forklare den lingvistiske variasjonen hos et utvalg av unge hurdølinger. Deler av resultatene mine kartlegger også hvordan dialekten har forandret seg gjennom generasjoner, med hensyn til tidligere forskning og datamaterialet mitt fra den eldre generasjonen (se kap. 5). Jeg har forsøkt å belyse hvordan mer rurale områder blir mer urbaniserte – språklig sett – på bakgrunn av dagens mobilitet og språkmøter, og at det kan se ut som en *overlokal* språknorm stadig dominerer mer i språkmiljøene rundt hovedstaden. Derfor vil jeg avsluttende argumentere for at det regionale sentrumet Oslo og oslomålet påvirker språkbruken og språkholdningene blant ungdommene i Hurdal.

8.2.1 Standardisering av talemål

I kapittel 3 presenterte jeg termene *dialektnivellering* og *standardisering*, som jeg videre koplet opp til talemålsutviklingen på Østlandet i dag. Framveksten av den overlokale standardnormen kan sees i sammenheng med «sentrum–periferi»-dimensjonen (Mæhlum, 2002), som blant annet antyder at enkelte talemålsvarieteter blir oppfattet som «finere», noe mine informanter også uttrykker. Informantene mine er nokså enige om at det eksisterer forestillinger om et standardmål som likner på bymålet i Oslo, i tråd med det Hårstad & Opsahl (2013, s. 87) omtaler som *standardisering* av talemålet. Med hensyn til det empiriske materialet mitt ser man også hvordan informantene veksler mellom tradisjonelle og mer modifiserte dialektformer, noe som bidrar til å skape personlige identiteter.

Som jeg har beskrevet, er dagens befolkning mer mobile enn den var for et par generasjoner tilbake. Likevel kan det se ut som befolkningen i Hurdal ikke nødvendigvis er like mobile som andre som bor på større steder i nærheten, da for eksempel Eidsvoll, Råholt og Jessheim. Basert på informantenes utsagn kan blant annet kollektivtilbudet i Hurdal kommune begrense unge hurdølinger sin mobilitet fra å komme seg ut av bygda, da særlig i helgene, noe som trolig kan gjøre det vanskeligere å oppsøke nye sosiale

miljøer utenfor Hurdal: «i hærjene går det ingenting så da ær du lissåm litt sånn *stuck* her» (Eva) og «det går åsså an å ta buss fra jessheim til æisvåll værk åsså til huddæn men det går ikke så ofte buss til huddæn» (Nora). Terje og Nora uttrykker også at mangfoldet er større på andre tettsteder i nærheten av Hurdal, noe som vitner om at de tror det ikke er mange som flytter inn til Hurdal. Derfor kan man kanskje argumentere for at Hurdal ikke nødvendigvis blir like mye påvirket av det mer urbane og «moderne», til forskjell fra andre tettsteder på Romerike, mest på grunn av beliggenheten og mangelen på kollektivtransporttilbud. Samtidig er befolkningen på ingen måte «isolert», da mange hurdølinger går på skole og jobber utenfor bygda. Den ene eldre kvinnen tror også at utbyggingen i sentrum kan føre til økt befolkningsvekst: «nå blir det jo bygd så veldig mye mer med fremmede fårk som frøtter inn» (Kvinne 1). Og selv om de unge informantene opplever en form for begrenset mobilitet, kan man argumentere for at de blir påvirket av de mer urbaniserte miljøene rundt seg, med hensyn til deres språklige strategier og kollektive språkholdninger.

Ved å se nærmere på informantutsagnene om dialekten i Hurdal, og hvordan det kan sees i sammenheng med *standardiseringsprosessen* på Østlandet, kan man se hvordan alle informantene trekker fram bymålet nærmest som en *supralokal* talemålsvarietet (Mæhlum, 2002, s. 77), når de snakker om egen talemålsvarietet. Det innebærer blant annet at de ser på den som en viss grad geografisk ubetinget, altså en talemålsvarietet som strekker seg utenfor hovedstadens grenser. Slik jeg var inne på i delkapittelet om språkbruken til Terje, blir dialekter gjerne satt i en *bredt-fint-dikotomi*. Som et resultat av at språksamfunnene i østlandsområdet blir mer homogene, vokser stadig holdningen om at enkelte tradisjonelle talemålsvarieteter blir oppfattet som «bræie», da det aktivt blir satt i kontrast til standardideologien (Hårstad et al., 2021, s. 81). Flere av informantene mine er inne på denne konseptualiseringen, da de på ulike måter antyder at dialekter med færre karakteristiske, lokale og tradisjonelle trekk gjerne er og blir oppfattet som «finere» og «penere». Noen av ungdommene understreker at dialekten blant unge hurdølinger er mer oslonær enn talemålsvarietet til den eldre generasjonen, fordi de unge snakker mindre «brett» (dvs. «bredt»). For eksempel skiller Sigrid mellom talemålet til den eldre og den yngre generasjonen i bygda: «men barna og fårka på min alder di prata eller snakka helt **fint**». Her antyder hun at talemålet til den yngre generasjonen går i retning «fint», noe jeg tolker som mer oslonært og likt idéen om et regionalt østlandsk talemål. Sigrid understreker videre at «når man snakker fint [er] kanskje den rette måten å prate på», noe som vitner om at hun tror bymålet står sterkere i språkhierarkiet enn tradisjonelle talemålsvarieteter. En gjenganger er dermed at ungdommene bruker bymålet i Oslo som målestokk når de rapporterer om egen talemålsvarietet, ved å sette et skille mellom «fint» og «bredt». Disse folkelingvistiske holdningene illustrerer antagelig hvilke språklige forestillinger man finner i samfunnet i dag, selv om de blir presentert fra individenes subjektive ståsted.

En interessant observasjon som kan si mer om språkholdningene som preger samfunnet i Hurdal, er at flere av informantene mine trekker linjer mellom oslomålet og «å snakke bokmål», noe som kan vitne om at denne sammenligningen faller naturlig for dem. Både Eva, Terje og Nora bruker nemlig bokmålstermen når de rapporterer om språksituasjonen på Østlandet, nærmere bestemt for å beskrive forskjellen mellom rurale og mer «oslonære» språkvarianter. Eva uttrykker for eksempel et ønske om å ta vare på dialekten i Hurdal, for å forhindre at alle «[...] driver og bytter over til ja den oslodia'lekta og vanli bokmål». Her kan det se ut som Eva benevner bymålet som «bokmål», og antyder at disse talemålsformene trenger igjennom og påvirker i hvor stor grad man benytter seg av

tradisjonelle talemålsvarianter. Det er sannsynlig å tro at Eva oppfatter en systemlikhet mellom skriftspråket og bymålet. Samtidig uttrykker både Terje og Nora at bokmål ikke kan kalles en dialekt: «kanke si det da men si standar bokmål» (Terje), og Nora forteller at osloboende «[...] snakker ikke 'dialekt i det hele tatt (.) det ær jo norsk bokmål (.) sjøt om det ikke ær no `dialekt». Uansett om de er bevisste over at bokmål kun er et skriftspråk eller ei, blir uttrykket brukt for å karakterisere en «finere» talemålsvarietet, og noe som avviker fra det *lokale*, slik Randi Neteland (2014, s. 294) også antyder.

På hvilke måter informantene veksler mellom tradisjonelle og mer modifiserte varianter, kan si mer om deres personlige identitet, med utgangspunkt i deres språkvalg og språklige strategier. Til tross for at samtlige informanter forteller at de ikke tenker over hvordan de snakker, kan det likevel se ut som ungdommene baserer språkvalgene sine på hva de ønsker å indeksere, ved hjelp av språklige detaljer. Terje og Sigrid sier for eksempel /hu:ɔal/, framfor den mer lokale varianten /huddæŋ/. Til tross for at jeg som intervjuer kun bruker sistnevnte variant, holder de på den varianten som ligger nærmest for dem. Det samme gjelder i 3. person entall, hvor Terje kun bruker *hun*. Man kan argumentere for at disse språkvalgene også opprettholder eller undergraver stedslojaliteten til hjemstedet Hurdal, som kan sees i sammenheng med *topostatisk* og *topodynamisk* personlighet (jf. kap. 8.1).

9 Avsluttende betraktninger

Som jeg har vist, ser det ut som Hurdal, på lik linje med andre distrikter på det sentrale Østlandet, tar del i en *standardiseringsprosess*, da unge hurdølinger sitt språklige repertoar går i retning en *overlokal* østlandsvarietet. Videre ser man en tydelig sammenheng mellom ungdommenes holdninger til bygda, og i hvilken grad de benytter seg av tradisjonelle dialektformer, med hensyn til de ulike idealiserte personlighetstypene (se kap. 8.1). Eva og Nora er de informantene som, ut fra mine vurderinger, identifiserer seg mest som hurdølinger, mens Terje og Sigrid er litt mer i tvil om de passer deres beskrivelser, selv om de begge uttrykker positive sider ved å bo og komme fra Hurdal. De to førstnevnte er også de som har et språklig repertoar som er mest likt de eldre kvinnene. Hvis jeg skal stå fast ved at talemålsvarietet til de eldre kvinnene ligger nært tradisjonsdimensjonen ved hurdalsmålet (jf. kap. 5), kan Eva og Nora betraktes som de mest lokalt orienterte. Basert på de folkelingvistiske betraktningene informantene gjør, ser man også hvordan språklige strategier kan markere *stedslojalitet* og tilhørighet. Samtlige av mine informanter ser også en kopling mellom språk og identitet. Blant annet uttrykker Eva eksplisitt at dialekten har noe å si for hvem hun er og hvem hun blir oppfattet som, som illustrert i avhandlingens tittel: «Jæ var så typisk huddørling for jæ sa jo huddærn». Likevel kan man kanskje avsluttende antyde at en person fra Hurdal i dag ikke nødvendigvis sier «huddærn», med hensyn til hvordan to av ungdommene uttaler hjemstedsnavnet.

På lik linje med det nyere talemålsforskning forteller om språkutviklingen på østlandsområdet rundt Oslo, kan det se ut som oslomålet fungerer som en påvirkende instans for *standardiseringsprosessen* som foregår i Hurdal i dag. Alle informantene bruker fortrinnsvis oslomålet for å kategorisere en «finere» og «bedre» talemålsvarietet, og flere ser en systemlikhet mellom skriftformen bokmål og oslodialekten. Med andre ord kan det se ut som dagens økte mobilitet og urbanisering er avgjørende for språkutviklingen. Avsluttende er det kanskje ikke urimelig å anta at denne *standardiseringsprosessen* også vil påvirke talemålsutviklingen i Hurdal i kommende år.

Litteraturliste

- Akselberg, G. (2008). Talevariasjon, register og medvit. I. B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røynealand & H. Sandøy, *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk* (s. 127-147). Cappelen Akademisk Forlag.
- Akselberg, G. & Mæhlum, B. (2008). Sosiolingvistisk metode. I. B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røynealand & H. Sandøy, *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk* (s. 73-87). Cappelen Akademisk Forlag.
- Askheim, S. & Thorsnæs, G. (2022). Hurdal. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/Hurdal>
- Boyd, S. & Ericsson, S. (2015). Sociolingvistik i praktiken – inledning. I. S. Boyd & S. Ericsson (Red.), *Sociolingvistik i praktiken*. Studentlitteratur.
- Bull, T. (1980). *Språket i Oslo*. Gyldendal Norsk Forlag.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021, 16. desember). 18. Unntak om krav om samtykke. *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*.
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Eckert, P. (2012). Three Waves of Variation Study: The Emergence of Meaning in the Study of Sociolinguistic Variation. *Annual Review of Anthropology*, 41, 87-101.
- Ge, W. (2019). The realisation of traditional local dialectal features in the address names of two Western Norwegian municipalities. *Onoma* 54, 53-75. University of Iceland. <https://doi.org/10.34158/ONOMA.54/2019/4>
- Hanssen, E. (1976). JEG, DU og de andre. Om sosiale skilnader i bruken av personlige pronomen. I. E. Ryen (Red.), *Språk og kjønn* (s. 125-140). Forlaget Novus.
- Hernández-Campoy, J. M. (2014). Research methods in sociolinguistics. *AILA Review*, 27, 5-29. John Benjamins.
- Hurdal kommune. (2022). Fakta om Hurdal. Hentet fra:
<https://www.hurdal.kommune.no/virksomheter/opplev-hurdal/velkommen-til-hurdal/#heading-h3-3>
- Hårstad, S. (2010). *Unge språkbrukere i gammel by. En sosiolingvistisk studie av ungdoms talemål i Trondheim* [Doktoravhandling]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Hårstad, S. & Opsahl, T. (2013). *Språk i byen. Utviklingslinjer i urbane språkmiljøer i Norge*. Fagbokforlaget.
- Hårstad, S., Lohndal, T. & Mæhlum, B. (2017). *Innganger til språkvitenskap – Teori, metode og faghistorie*. Cappelen Damm Akademisk.
- Hårstad, S., Mæhlum, B. & van Ommeren, R. (2021). *Blikk for språk*. Cappelen Damm.
- Jahr, E. H. (2019). Lateraler i talemålet i Oslo – fra et enkelt system ca. 1880 til et nytt enkelt system i dag. I J. K. Hognestad, T. Kinn & T. Lohndal (Red.), *Fonologi, sosiolingvistikk og vitenskapsteori. Festskrift til Gjert Kristoffersen* (s. 183-198). Novus Forlag.
- Joseph, J. E. (2016). Historical perspectives on language and identity. I. S. Preece (Red.), *The Routledge Handbook of Language and Identity* (s. 19-31). Routledge.
- Kunnskapsdepartementet. (2019a). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet. (2019b). *Læreplan i norsk* (NOR01-06). Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.

- Labov, W. (1963). The Social Motivation of a Sound Change. *Word (Worcester)*, 19(3), 273- 309. <https://doi.org/10.1080/00437956.1963.11659799>
- Mesthrie, R., Swann, J., Deumert, A. & Leap, W. (2009). *Introducing sociolinguistics* (2. utg.). Edinburgh University Press.
- Morten, E. (1977). *Gjennom Hurdal i slektenes spor. Bygdebok for barn og ungdom*. Eidsvold Blads trykkeri.
- Mæhlum, B. (2002). Hvor går vi - og hvorfor? Et forsøk på å trekke store linjer i utviklingen av norsk talemål. *Målbryting* 6.
- Mæhlum, B. (2008). Språk og identitet (Kap. 6). I. B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland & H. Sandøy, *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk* (2. utg.). Cappelen Akademisk forlag.
- Mæhlum, B. & Røyneland, U. (2012). *Det norske dialektlandskapet. Innføring i studiet av dialekter* (2. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Neteland, R. (2014). Å snakke bokmål og å snakke nynorsk. I. E. Brunstad, A. H. Gujord & E. Bugge (Red.), *Rom for språk. Nye innsikter i språkleg mangfald* (s. 267-297). Novus forlag.
- Neteland, R. (2020). Kvalitative intervju i norskfaglige oppgaver (Kap. 3). I. R. Neteland & L. I. Aa (Red.), *Master i norsk. Metodeboka 2* (s. 50-67). Universitetsforlaget.
- Preston, D. (2002). What is Folk Linguistics? *Målbryting* 6(2002): 13-23. <https://doi.org/10.7557/17.4751>
- Rasmussen, K. M. (2020). «Jæ prater bræiest på mandager og finest på fredager». *En sosiolingvistisk studie av talemålsvariasjon blant unge i Hurdal* [Masteravhandling]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Røsstad, R. (2008). *Den språklege røynda. Ein studie i folkelingvistikk og dialektendring frå austre Vest-Agder*. Novus Forlag.
- Røyneland, U. (1999). Språkleg regionalisering på Røros og Tynset? *Målbryting* 2, 98-119. <https://doi.org/10.7557/17.4716>
- Røyneland, U. (2017). Hva skal til for å høres ut som du hører til? Forestillinger om dialektale identiteter i det senmoderne Norge. I. J. O. Östman, C. Sandström, P. Gustavsson & L. Södergård (Red.), *Ideologi, identitet, intervention. Nordisk dialektologi* 10 (s. 91-107). Nordica Helsingiensia 48: Helsingfors universitet.
- Røyneland, U. (2020). Regional varieties in Norway revisited. I. M. Cerruti & Stavroula, T. (Red.), *Intermeditate Language Varieties. Koinai and Regional Standards in Europe* (s. 31-54). John Benjamins.
- Skjekkeland, M. (1997). *Dei norske dialektane. Tradisjonelle særdrag i jamføring med skriftmåla*. Høyskoleforlaget.
- Skolseg, E. (1994). *Romeriksdialektens levekår i skyggen av Oslo* [Hovedfagsavhandling]. Universitetet i Oslo.
- Skolseg, E. (2000). «Vi snakker bare litt bredt». Problemer som kan oppstå når lingvister og ikke-lingvister skal snakke om språk. *Målbryting* 4(2000), 149-165.
- Skramstad, T. (1999). *Oslocirkumferensen og språklig regionalisering.: En metodetriangulert undersøkelse av språk og normer hos ungdommer på Hadeland* [Hovedfagsoppgave]. Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/26491/1/Hovedfagsoppgave.pdf>
- Statistisk sentralbyrå. (2022). Kommunefakta Hurdal. <https://www.ssb.no/kommunefakta/hurdal>
- Statistisk sentralbyrå. (2022). Kommunefakta Oslo. <https://www.ssb.no/kommunefakta/oslo>
- Svendsen, B. A. (2012). Et språklig bakholdsangrep? «Østfold-l-ens» inntog i Oslo. I. U.

- Røyneland & H. O. Enger (Red.), *Fra holtijaR til holting. Språkhistoriske og språksosiologiske artikler til Arne Torp på 70-årsdagen* (s. 315-331). Novus.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Tveter, O. (1973). *Hurdal bygdebok. B. 1: Bygdehistorie*. Bygdeboknemnda.
- Vikør, L. S. (1999). *Austlandsmål i endring*. I. T. Kleiva, I. Donali, T. Nettet & H. Øygarden (Red.), *Austlandsmål i endring. Dialektar, nynorsk og språkhaldningar på indre Austlandet* (s. 13-48). Det Norske Samlaget.

Masterarbeidets relevans for lektoryrket

Masterarbeidet mitt er relevant for meg på mange måter. Både det tematiske innholdet i min masteroppgave og arbeidet med en lengre skriveprosess vil jeg anse som høyst relevant for min karriere som lektor. Jeg er derfor veldig takknemlig, og ikke minst stolt over arbeidet jeg har lagt ned, som videre kan inspirere meg i hverdagen som framtidig norsklærer.

Først og fremst har arbeidet med en sosiolingvistisk masteravhandling økt nysgjerrigheten min for språkhistorie og talemålsutvikling, som begge kan knyttes opp mot kunnskapsmål i skolen, da elever etter fullført vg3 opplæring skal kunne «gjøre rede for endringer i talespråk i Norge i dag og reflektere over sammenhenger mellom språk, kultur og identitet» (Kunnskapsdepartementet, 2019b). Det vil altså innebære å formidle hvordan samfunnsendringer påvirker språket, og på hvilke måter språk bidrar til å skape personlige identiteter. Jeg selv opplevde at undervisning om talemålsendring og dialekter tidvis ble nedprioritert i norskundervisningen da jeg gikk på videregående. Når jeg har reflektert over dette i etterkant, vil jeg si dette er synd, siden jeg tror temaer som kan knyttes opp mot språk og identitet vil øke interessen og nysgjerrigheten i norskfaget. Derfor vil jeg sørge for å gi rom for arbeid og felles refleksjoner om temaet i min framtidige norskundervisning. Og ikke minst vil jeg si at arbeidet har gitt meg mer kjærlighet for lokalmiljøet rundt meg, noe jeg også tror elever kan få gjennom undervisning om utviklingen av lokale dialekter.

Gjennom en lang og krevende skriveprosess, som denne masterprosessen har vært, har jeg opparbeidet meg kunnskap og erfaring om hvordan skriveprosesser kan oppleves. Jeg har også fått økt forståelse for hvor mye planlegging det ligger bak å skrive en lengre tekst. Erfaringene kan hjelpe meg til å sette meg inn i problemstillinger elevene kan møte i en liknende skrivesituasjon. Jeg har også blitt mer bevisst på hvor viktig det vil være å skape en god skrivekultur, hvor det er lov til å fortelle om ting som er utfordrende med slike skriveprosesser. I tråd med læreplanverket er skrivning også en grunnleggende ferdighetene som skal vektlegges i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2019a). Jeg anser også solid skriveopplæring som viktig i alle fag. Jeg tror og håper jeg har opparbeidet meg noen tips og triks på veien, som kan brukes aktivt i fremtidig norskundervisning.

Vedlegg

Vedlegg 1: Samtykkeerklæring

Vedlegg 2: Intervjuguide 1 – sekundærinformanter

Vedlegg 3: Intervjuguide 2 – hovedinformanter

Vedlegg 1

Samtykkeerklæring

Vil du delta i et forskningsprosjekt om dialektbruken i Hurdal?

Navnet mitt er Dorthe Thoresen, og jeg er lektor – og masterstudent ved Institutt for språk og litteratur ved NTNU i Trondheim. Dette er en forespørsel til deg om å delta i mitt forskningsprosjekt om dialektbruken og talemålsvariasjonen blant unge i Hurdal. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å få dypere innsikt i dialektbruken og talemålsvariasjonen blant unge i Hurdal, samt hvilke holdninger som finnes om dialekten i Hurdal.

Hvem er ansvarlig for prosjektet?

Institutt for språk og litteratur ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi jeg er på utkikk etter både eldre og yngre deltakere, som er oppvokst og helst bosatt i Hurdal kommune. For å rekruttere yngre deltakere har jeg tatt kontakt med lærere ved en videregående skole i nærheten av Hurdal, og dermed fått hjelp til å rekruttere ungdom som er aktuelle for mitt prosjekt. Jeg har også fått tips av bekjente om aktuelle informanter.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å takke ja til å delta i prosjektet, innebærer det at du skal være med i én intervju situasjon på ca. 20-50 minutter. Intervjuet blir gjennomført av meg. Det vil bli brukt lydopptaker under intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke tilbake ditt samtykke, uten krav om å opplyse grunn. Alle personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan jeg oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil kun bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Alle personopplysninger vil bli anonymisert og behandlet konfidensielt i samsvar med

personvernreglene. Navnet og kontaktopplysningene om deg vil jeg erstatte med en kode som lagres adskilt fra annen data. Det er kun jeg og masterveilederen min, professor Stian Hårstad, som har tilgang til personopplysningene og lydopptakene.

Hurdal er en liten bygd hvor mange har kjennskap til hverandre, og derfor kan det være mulig for andre som kjenner til prosjektet å tyde hvem du er i oppgaven, basert på enkelte detaljer fra intervjuet. Opplysningene om deg vil derfor bli anonymisert.

Hva skjer med personopplysningene dine når prosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes i august 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for språk og litteratur ved NTNU, Dorthe Thoresen (dorthet@stud.ntnu.no, student) eller Stian Hårstad (stian.haarstad@ntnu.no, veileder).
- Vårt personombud: Thomas Helgesen (thomas.helgesen@ntnu.no).

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen
Dorthe Thoresen
Trondheim

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet som omhandler dialektbruken i Hurdal, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2

Intervjuguide 1 – sekundærinformanter

Biografi og oppvekst

1. Er du oppvokst i Hurdal?
2. Har du bodd i Hurdal hele livet?
3. Hva har du jobbet med og hvor?

Om stedet Hurdal

4. Hvordan vil du beskrive Hurdal som sted, med noen få ord?
5. Hvordan vil du beskrive en typisk «hurdøling»?
6. Er du stolt av å komme fra Hurdal?
7. Hvordan vil du beskrive dagens ungdom i Hurdal?

Språklig identitet – selvrapportering av dialekt

8. Synes du at du passer beskrivelsen av en typisk «hurdøling»?
9. Kan du forsøke å beskrive hurdalsdialekten med noen få ord?
10. Kan du gi noen eksempler på typiske språklige trekk som er typisk folk fra Hurdal?
11. Vil du si ungdommen i Hurdal «nå til dags» snakker ulikt fra det du gjør, i så fall hvorfor?
12. Kan du gi eksempel på språklige trekk du sier annerledes enn yngre generasjoner, altså språktrekk som har forandret seg? Hvor kommer endringen fra, tror du?

Avsløring av prosjektets hensikt

13. Hva synes du om at jeg skal høre på språket ditt?
14. Hvordan tror du hurdalsdialekten er om 10 år?

Vedlegg 3

Intervjuguide 2 – hovedinformanter

Biografi og oppvekst

1. Hvordan bor du og har du bodd i Hurdal hele livet?
2. Er begge foreldrene dine vokst opp i Hurdal?
3. Bor de fleste av vennene dine i Hurdal, eller utenfor?
4. Deltar du i noen form for fritidsaktivitet som tilbys i Hurdal, eller utenfor Hurdal, i så fall hva og hvor? Eventuelle andre interesser?

Skole, utdanning og framtid

5. Hvor går du på videregående skole?
6. På hvilket studieprogram går du på videregående?
7. Hva er bakgrunnen for valg av videregående skole? Reisevei?
8. Skulle du ønske Hurdal hadde en egen videregående skole, så du slapp å dra ut av bygda for å gå på videregående skole?
 - * Hvorfor?
 - * Hva er bra/dårlig med å gå et annet sted?
9. Hvilke planer har du etter å ha fullført videregående?
10. Jobber du ved siden av videregående?

Om stedet Hurdal

11. Hvordan vil du beskrive Hurdal som sted?
12. Hvordan vil du beskrive en typisk «hurdøling»?
13. Kan du trekke fram noen mindre positive og negative sider ved å bo i Hurdal (som ungdom)?
14. Er det noen forskjeller på de som bor i Hurdal kontra andre større tettsteder/byer i nærheten, for eksempel Eidsvoll, Jessheim eller Kløfta?
15. Ser du for deg å bo i Hurdal når du blir eldre? Hvorfor/hvorfor ikke?

Sted og identitet

16. Synes du at du passer beskrivelsen din av en typisk «hurdøling», hvorfor/hvorfor ikke?
17. Føler du deg knyttet til hjemstedet ditt?
18. Er du stolt eller flau over av å komme fra Hurdal?

Språklig identitet – selvrapporing av dialekt

19. Kan du forsøke å beskrive hurdalsdialekten med noen få ord?
20. Kan du gi noen eksempler på typiske språklige trekk du tenker er typiske for hurdalsdialekten?
21. Synes du at du snakker det du omtaler som «riktig» hurdalsdialekt?
22. Hva betyr dialekten din for deg?
23. Har du opplevd å få kommentarer på hvordan du snakker?
24. Finnes det måter å snakke på som oppfattes som «finere» og «bedre» enn andre, tror du?
25. Kan du forsøke å beskrive oslodialekten med noen få ord?
26. Hva synes du om at ungdom endrer dialekten sin og bruker dialekttrekk fra andre steder?
27. Har det skjedd at du har endret måten å snakke på, hvis du snakker med andre, fra for eksempel Oslo?

Avsløring av prosjektets hensikt

28. Hva synes du om at jeg skal høre på språket ditt?
29. Tror du at du på noen måte har blitt påvirket av meg som intervjuer og den oppsatte intervjusituasjonen?
30. Hvordan tror du hurdalsdialekten er om 10 år? Noen språklige endringer?

